

BELEDİYE BAŞKANLARI REHBERİ

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Rehber, mevcut mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu Rehbere yerelyonetimler.csb.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

Her hakkı saklıdır.

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
KISALTMALAR	v
1.BELEDİYE TANIMI	1
1.1.Belediye Kuruluşu	1
1.2.Belediye Sınırlarının Tespiti	1
1.3.Belediye Sınırlarının Kesinleşmesi	2
1.4.Sınır Uyuşmazlıklarının Çözümü	2
1.5.Mahalle ve Yönetimi	2
2.BELEDİYENİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	3
3.BELEDİYENİN ORGANLARI	8
4.BELEDİYE MECLİSİ	9
4.1.Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri	9
4.2.Meclis Kararlarının Kesinleşmesi	10
5.BELEDİYE ENCÜMENİ	12
5.1.Belediye Encümeninin Görev ve Yetkileri	12
5.2.Encümen Toplantısı	13
6.BELEDİYE BAŞKANI	13
7.BELEDİYENİN MALİ DURUMUNUN TESPİTİ VE BELEDİYE GELİRLERİNİN TAKİBİ	15
7.1.Mevduat Hesaplarının Kontrolü	15
7.2.Belediye Gelirlerinin Takip Tahsili	15
7.2.1.Emlak vergisi	15
7.2.2.Çevre temizlik vergisi	16
7.2.3.Haberleşme vergisi	17
7.2.4.Elektrik tüketim vergisi	18
7.2.5.Yangın sigortası vergisi	18
7.2.6.İlan ve reklam vergisi	19
7.2.7.Eğlence vergisi	19
8.BELEDİYE BAŞKANLARININ MALİ VE SOSYAL HAKLARI	20
8.1.Mali Haklar	20
8.1.1.Ödenek	20
8.1.2.Ek ödeme	21
8.1.3.Harcırah	21
8.1.3.1. Yurt içi harcırahı	21
8.1.3.2. Yurt dışı harcırahı	22

8.1.4.Huzur hakkı	23
8.2.Sosyal Hak ve Yardımlar	26
8.2.1.Sosyal güvenlik hakkı.....	26
8.2.1.1.Tabi olacakları kanun.....	26
8.2.1.2.Prime esas kazanç tutarları	27
8.2.1.3.Emekli maaş hesaplama	28
8.2.1.4.5434 sayılı Kanuna göre emekli ikramiyesi	30
8.2.1.5.5510 sayılı Kanuna göre emekli ikramiyesi	31
8.2.2.Emekli maaşının korunması hakkı.....	31
8.2.3.Konut hakkı	31
8.2.4.Eş için aile yardımı ödeneği.....	32
8.2.5.Çocuk için aile yardımı ödeneği	32
8.2.6.Doğum yardımı	33
8.2.7.Ölüm yardımı ödeneği	33
8.2.8.Cenaze giderleri	33
8.2.9.Yiyecek yardımı	33
8.2.10.İzin hakları	34
8.3.Diğer Haklar	34
8.3.1.Pasaport hakkı.....	34
8.3.2.Silah taşıma hakkı.....	34
8.3.3.Memur iken belediye başkanı seçilenlerin tekrar memuriyete dönüş hakkı.....	35
9.BELEDİYE BAŞKANININ YETKİ DEVRİ	35
10.BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ, BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ İLE BELEDİYE BAŞKANININ YAPAMAYACAĞI GÖREVLER	36
10.1.Belediye Meclis Üyelerinin Yapamayacağı İşler	36
10.2.Belediye Encümen Üyelerinin Yapamayacağı İşler	37
10.3.Belediye Başkanının Yapamayacağı İşler	37
11.BELEDİYE BİRİMLERİ	40
12.BELEDİYELERDE PERSONEL İSTİHDAMI.....	44
12.1.Memur, Sözleşmeli Personel, Sürekli İşçi ve Geçici İşçi İstihdamı.....	45
12.1.1.Personel gider oranının hesaplanması	46
12.1.2.Personel gider oranının %30'un (Nüfusu 10.000'in altında olanlar için %40) altında olması halinde personel istihdamı.....	47
12.1.3.Personel gider oranının %30'un (Nüfusu 10.000'in altında olanlar için %40) üzerinde olması halinde personel istihdamı.....	47

12.2.Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Kapsamında Şirket İşçisi Alımı.....	50
12.2.1.Şirket işçisi alımında personel gider oranının hesaplanması.....	50
12.2.2.Şirket işçisi alımında personel gider oranının %40'ın (büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarında %30) altında olması halinde personel istihdamı.....	51
12.2.3.Şirket işçisi alımında personel gider oranının %40'ın (büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarında %30) üzerinde olması halinde personel istihdamı.....	51
13.BELEDİYELERİN BÜTÇE İÇİ İŞLETME VE ŞİRKET KURMASI.....	53
13.1.Bütçe İçi İşletme Kurulması	53
13.2.Şirket Kurulması	53
14.SOSYAL DENGİ SÖZLEŞMESİNİN DÜZENLENMESİ	55
15.BELEDİYELERİN BORÇLANMASI.....	55
16.BELEDİYELERİN DENETİMİ.....	59
16.1.İç Denetim.....	59
16.1.1.İç Denetçiler	59
16.1.2.Müfettişler.....	59
16.2.Dış Denetim	60
16.2.1.Sayıştay	60
16.2.2.İçişleri Bakanlığı.....	60
17.STRATEJİK PLAN, PERFORMANS PROGRAMI, BÜTÇE, KESİN HESAP VE FAALİYET RAPORUNUN HAZIRLANMASI	61
17.1.Stratejik Planın Hazırlanması	61
17.2.Performans Programının Hazırlanması.....	61
17.3.Belediye Bütçesinin Hazırlanması.....	62
17.4.Kesin Hesabın Hazırlanması	65
17.5.Faaliyet Raporu	65
17.6.Gelir Tarife Cetvelinin Hazırlanması	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 Belediye Meclis Kararlarının Kesinleşmesi	11
Şekil 2 Belediyelerin Yönetici Kadroları	35
Şekil 3 Personel Alımına İlişkin Süreç	52
Şekil 4 Şirket Kurulmasına İlişkin Süreç	54
Şekil 5 Bütçenin Hazırlanmasına İlişkin Süreç	64

KISALTMALAR

SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
PGO	: Personel Gider Oranı Cetveli

BELEDİYE BAŞKANLARI REHBERİ

1.BELEDİYE TANIMI

Belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

1.1.Belediye Kuruluşu

İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. Bununla birlikte nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir.

İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz.

Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir.

Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, onbeş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir.

İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir.¹

1.2.Belediye Sınırlarının Tespiti

Yeni kurulan bir belediyenin sınırları, kuruluşu izleyen altı ay içinde aşağıdaki şekilde tespit edilir:

- ❖ Eskiden beri o yerleşim yerine ait sayılan tarla, bağ, bahçe, çayır, mera, otlak, yaylak, zeytinlik, palamutluk, fundalık gibi yerler ile kumsal ve plajlar belediye sınırı içine alınır.
- ❖ Belediye sınırlarını dere, tepe, yol gibi belirli ve sabit noktalardan geçirmek esastır. Bunun mümkün olmaması durumunda, sınır düz olarak çizilir ve işaretlerle belirtilir.

¹ 5393 sayılı Belediye Kanununun 4 üncü maddesi.

- ❖ Belediyenin sınırları içinde kalan ve eskiden beri komşu belde veya köy halkı tarafından yararlanılan yayla, çayır, mera, koru, kaynak ve mesirelik gibi yerlerden geleneksel yararlanma hakları devam eder. Bu haklar için sınır kâğıdına şerh konulur.
- ❖ Çizilen sınırların geçtiği yerlerin bilinen adları sınır kâğıdına yazılır. Ayrıca yetkili fen elemanı tarafından düzenlenen kroki sınır tespit tutanağına eklenir.²

1.3.Belediye Sınırlarının Kesinleşmesi

Belediye sınırları, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile kesinleşir.

Kesinleşen sınırlar, valilikçe yerinde uygulanmak suretiyle taraflara gösterilir ve durum bir tutanakla belirlenir. Kesinleşen sınır kararları ile dayanağı olan belgelerin birer örneği; belediyesine, mahallî tapu dairesine, il özel idaresine ve o yerin mülkî idare amirine gönderilir.

Kesinleşen sınırlar zorunlu nedenler olmadıkça beş yıl süre ile değiştirilemez.³

1.4.Sınır Uyuşmazlıklarının Çözümü

Bir il dâhilindeki beldeler veya köyler arasında sınır uyuşmazlığı çıkması hâlinde ilgili belediye meclisi ve köy ihtiyar meclisi ile kaymakamın görüşleri otuz gün süre verilerek istenir. Vali, bu görüşleri değerlendirerek sınır uyuşmazlığını karara bağlar. Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyelerinin sınır değişikliklerinde büyükşehir belediye meclisinin de görüşü alınır.

İl ve ilçe sınırlarının değiştirilmesini gerektirecek sınır uyuşmazlıklarında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümleri uygulanır.⁴

1.5.Mahalle ve Yönetimi

Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir.

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur.

Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamaz.

Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; kararlarında

2 5393 sayılı Belediye Kanununun 5 inci maddesi.

3 5393 sayılı Belediye Kanununun 6 ncı maddesi.

4 5393 sayılı Belediye Kanununun 7 nci maddesi.

mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.⁵

2.BELEDİYENİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI⁶

Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (5393 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir; cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir. Gerekliğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediyelerin (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın;

⁵ 5393 sayılı Belediye Kanunun 9 uncu maddesi.

⁶ 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesi.

büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları;

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.

b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.

d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek.

- e) Belediye Kanununun 69 ve 73 üncü maddelerindeki yetkileri kullanmak.
- f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.
- g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.
- h) Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak.
- i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.
- j) Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek.
- k) Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.

- l) Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettmek veya ruhsat vermek.
- m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek.
- n) Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.
- o) Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.
- p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettilmesine karar vermek.
- r) Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak, kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.
- s) Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.
- t) Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek.
- u) İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri,

fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

y) Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.

z) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.

aa) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri yürütmek.

bb) Gerektiğinde cemevleri için bina ve tesisler yapmak, bu bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.

Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (l), (s), (t) bentlerindeki görevleri ile temizlik hizmetleri ve adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerini belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler. Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Büyükşehir belediyeleri, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere; nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilir.

Büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.
- b) Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.
- c) Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisihhi müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.
- d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak; bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işletmek veya ruhsat vermek.
- e) Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.
- f) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.
- g) Cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapmak.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunuyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar ile sivil hava ulaşımına açık havaalanları ve bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler 5393 sayılı Kanun kapsamı dışındadır.

Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler.⁷

3.BELEDİYENİN ORGANLARI

Belediyenin organları, belediyenin yönetim ve karar alma süreçlerini yürüten ana birimler olup bunlar, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

⁷ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesi.

Belediye organlarının kanundaki görev ve yetkilerine bakıldığında; belediye meclisinin karar ve denetim, belediye encümeninin karar ve yürütme, belediye başkanının ise yürütme ve temsil organı olduğu görülmektedir.

4.BELEDİYE MECLİSİ

Belediyenin en üst karar organıdır. Meclis, belediye başkanı ve üyelerden oluşur. Şehirle ilgili önemli kararlar (bütçe, planlama, tarifeler) bu organ tarafından alınır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir.

4.1.Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri

Belediye meclisinin görevleri;⁸

- ❖ Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek.
- ❖ Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- ❖ Belediyenin imar plânlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni plânını kabul etmek. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.
- ❖ Borçlanmaya karar vermek.
- ❖ Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.
- ❖ Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek.
- ❖ Şartlı bağışları kabul etmek.

8 5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesi.

- ❖ Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı 5.000,00 (152.984,32)9 TL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek.
- ❖ Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.
- ❖ Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.
- ❖ Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- ❖ Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.
- ❖ Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.
- ❖ Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek.
- ❖ Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.
- ❖ Yurt içindeki ve Bakanlığın izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına, ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptıрма, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek.
- ❖ Fahrî hemşehrilik payesi ve beratı vermek.
- ❖ Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.
- ❖ Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek.
- ❖ İmar plânlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

4.2.Meclis Kararlarının Kesinleşmesi

Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir.

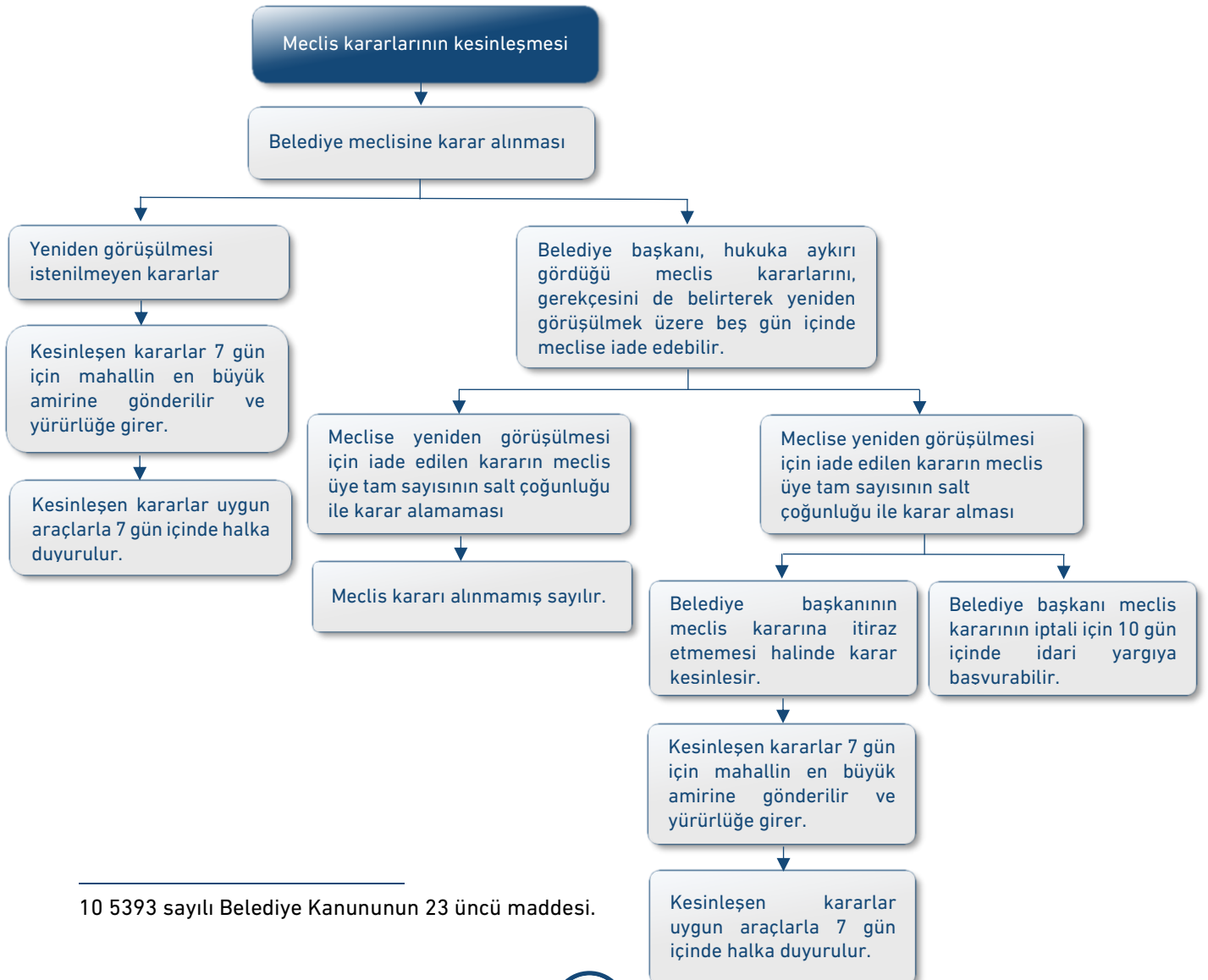
Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez.¹⁰

Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.

Şekil 1 Belediye Meclis Kararlarının Kesinleşmesi

5.BELEDİYE ENCÜMENİ

Belediye başkanına yardımcı olan ve günlük işlerin hızlı bir şekilde çözülmesini sağlayan karar organıdır.

Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

- ❖ İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye ile malî hizmetler birim amiri olmak üzere yedi kişiden,
- ❖ Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye ile malî hizmetler birim amiri olmak üzere beş kişiden,

oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık eder.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak ilgili birim amirleri, belediye başkanı tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.¹¹

5.1.Belediye Encümeninin Görev ve Yetkileri

- ❖ Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek.
- ❖ Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.
- ❖ Öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.
- ❖ Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- ❖ Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.
- ❖ Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.(152.984,3212 TL'ye kadar)
- ❖ Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.

¹¹ 5393 sayılı Belediye Kanununun 33 üncü maddesi.
¹² 2025 yılı içinde kullanılacak azami tutar.

- ❖ Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.
- ❖ Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek.¹³

5.2.Encümen Toplantısı

Belediye encümeni, haftada birden az olmamak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanır. Belediye başkanı acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir. Encümenin iş yoğunluğu fazla ve haftada bir defa yapılan toplantıda konuları görüşüp sonuçlandıramıyorsa bir hafta içinde birden çok toplantıda yapabilir.

Encümen gündemi belediye başkanı tarafından hazırlanır. Encümen üyeleri, başkanının uygun görüşü ile gündem maddesi teklif edebilir. Belediye başkanı tarafından havale edilmeyen konular encümende görüşülemez. Encümene havale edilen konular bir hafta içinde görüşülerek karara bağlanır. Alınan kararlar başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar gerekçelerini de açıklar.¹⁴

Encümen gündemde konu bulunmadığı gerekçesiyle haftalık toplantılarını yapmaktan kaçınmaz.

Eğer encümen gündeminde görüşülecek konu yoksa encümen gündemsiz toplanacak, üyelerinde gündeme konu ilave teklifi bulunmaması halinde “gündemsiz olarak toplanan belediye encümeni, üyelerden de gündeme konu ilavesi olmaması nedeniyle toplantı sona ermiştir.” veya benzer bir ifade ile toplantı sona erdirilecektir.

Encümen üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Encümenin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca ihale komisyonu olarak yapacağı toplantılarda da bu hüküm geçerlidir. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılmaz.

6.BELEDİYE BAŞKANI

Belediye başkanı belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Belediye başkanının görev ve yetkileri;

- ❖ Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.
- ❖ Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin

¹³ 5393 sayılı Belediye Kanununun 34 üncü maddesi.

¹⁴ 5393 sayılı Belediye Kanununun 35 inci maddesi.

ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

- ❖ Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.
- ❖ Meclise ve encümene başkanlık etmek.
- ❖ Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.
- ❖ Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
- ❖ Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.
- ❖ Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.
- ❖ Belediye personelini atamak.
- ❖ Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek.
- ❖ Şartsız bağışları kabul etmek.
- ❖ Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.
- ❖ Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.
- ❖ Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.
- ❖ Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.
- ❖ Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.¹⁵

7.BELEDİYENİN MALİ DURUMUNUN TESPİTİ VE BELEDİYE GELİRLERİNİN TAKİBİ

7.1.Mevduat Hesaplarının Kontrolü

Belediyenin bankalarda bulunan nakit durumunun tespit edilmesi için ilgili bankalarla yazışmalar yapılarak, vadeli, vadesiz, teminat, otopark, gecekondü fonu gibi ilgili mevzuatları gereği farklı isimlerle açılan hesaplarda bulunan tutarlar ile ilgili bilgi alınır.

¹⁵ 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesi.

Gelen bilgiler belediyenin ya da bağlı kuruluşun Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yer alan tutarlar ile karşılaştırılır arada fark olması halinde bu farkın sebebi araştırılır.

Nakit geçici teminat, kesin teminat gibi emanetler için teminat hesabı, tahsisli olarak belediye adına gelen 4706 sayılı Kanun ile 775 sayılı Kanun gereği gecekondü fon hesabı, Otopark Yönetmeliği kapsamında otopark bedeli hesabının ayrı ayrı hesaplar olarak belirli vadelerle vadeli mevduat hesabı şeklinde açılması ve takip edilmesi önem arz etmektedir.

7.2.Belediye Gelirlerinin Takip Tahsili

7.2.1.Emlak vergisi

Belediyelerin gelir kalemlerinin başında vergi gelirleri yer almaktadır. Vergi gelirleri içinde yer alan emlak vergisi (arazi, arsa ve bina vergisi) 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınmaktadır.

Bu bakımdan emlak vergisi ile ilgili gelir kayıplarının minimize edilebilmesi ve vergi gelirlerinin artırılması için bazı çalışmalar yapılmalıdır.

Arazi vergisine konu olup bildirimde bulunulmuş olan kadastral parseller ile tapu kayıtları karşılaştırılarak m² olarak eksik bildirimde bulunmuş olan mükellefler tespit edilir. Bildirimde bulunmayan mükelleflere bildirim davet yazısı yazılır.

Arsa vergisinin konusu parsellenmiş arazi olup tapu kayıtları ile belediyenin arsa vergisi mükellef bildirimleri karşılaştırılarak eksik olan parsellerde bildirimde bulunmayan mükellefler tespit edilerek bildirim davet edilir.

Arsa Sayılacak Parsellenmemiş Arazi Hakkında Karar çerçevesinde bu taşınmazların tespiti yapılarak arsa vergisi mükellefiyeti yapılır.¹⁶

Belediyenin gelir modülü yazılımından emlak vergisine konu parsel büyüklükleri göz önünde bulundurularak aktif beyanların toplamının parsel alanı arasında fark olan parseller listelenerek eksik olan arazi ve arsa vergisi bildirimleri bulunur.

Bildirim konu edilmiş olan arazinin türünün (kırac, taban, sulak) kontrol edilmesi, arsanın ise emlak vergisine esas vergi değerinin belirlendiği cadde, sokak ve mevkiinin kontrol edilmesi ile muhtemel hatalı bildirimler tespit edilir ve vergi tahakkukları artırılır.

Bina vergisinin konusu binalar olup bina sınıflarının tespitinin doğru yapıp yapılmadığı, asansör ve kaloriferli olup olmadığı, bağımsız bölümlerinin arsa payı hesaplarının doğru yapıp yapılmadığı kontrol edilir. Bu amaçla imar ve şehircilik birimi veya inşaat

¹⁶ Bakanlar Kurulunun 28/2/1983 tarihli ve 83/6122 sayılı kararı.

ruhsatını ve yapı kullanma izin belgesini düzenleyen birimden alınacak binaların yapı kullanma izin belgesi ve inşaat m² dağıtım cetvelleri ile emlak vergisi tahakkuk servisi kayıtlarındaki bildirimler karşılaştırılarak var ise eksiklikler giderilir. Bundan sonraki süreçte vergi kayıplarını en aza indirmek amacıyla yeni düzenlenen yapı kullanma izin belgeleri ile inşaat m² dağıtım cetvelinin bir suretinin dijital paylaşımı yapılarak veya kâğıt baskı ile emlak vergisi tahakkuk servisine gönderilir. Bu şekilde bir taraftan mükellefler için kolaylık sağlanırken diğer taraftan vergi tarh ve tahakkuklarının en doğru şekilde yapılması sağlanırken muhtemel vergi kayıpları da en aza indirilir.

Emlak vergisi bildirimi yapmadığı tespit edilenler mevcut adresine bildirimde bulunmaya davet edilir, belediye sınırları dışında olduğundan adres bilgileri yer almayanların ise İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğüne liste halinde yazı yazılarak adres bilgileri talep edilir.

7.2.2.Çevre temizlik vergisi¹⁷

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

Meskenlere ait çevre temizlik vergisi, su tüketim bedeline bağlı olarak su faturası üzerinden m³ başına hesaplanır ve su faturaları ile birlikte tahsil edilir. Çevre temizlik vergisi tutarları büyükşehirler, diğer belediyeler ve nüfusu 5 binin altında olan belediyeler için ayrı ayrı belirlenmiştir.

İşyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait vergi Kanunda yer alan tarife üzerinden alınır. Çevre temizlik vergisi, emlak vergisi taksit dönemleri olan Mayıs ve Kasım aylarında iki eşit taksit halinde ödenir.¹⁸

Çevre temizlik vergisi tahsilat tutarını yükseltmek için belediye sınırları içerisinde gelir/kurumlar vergisi kaydı bulunan mükellef listesi vergi dairesinden talep edilerek belediye kayıtları ile karşılaştırılıp eksik olan mükelleflerin tespiti yapılır. Belediyenin vergi servisindeki çevre temizlik vergisi mükellef kayıtları ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları karşılaştırılarak hem ruhsat almadan faaliyet gösteren işyerleri tespit edilebileceği gibi hem de çevre temizlik vergisi kaydı olup işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmayan mükelleflerin tespiti yapılır.

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerleri belediye zabıta görevlileri tarafından denetlenerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren

¹⁷ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesi.

¹⁸ Kanunda yer alan çevre temizlik vergisi tutarları her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılır. Güncel tutarlar (2025 yılı) için 58 Seri Nolu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde belirlenmiştir.

işyerleri tespit edilerek hem işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması hem de çevre temizlik vergisi ve diğer belediye vergilerinin tahakkuk ve tahsilatı yapılır.

Büyükşehir olan illerde konutlardan alınan çevre temizlik vergisi büyükşehir bağlı kuruluşu (su ve kanalizasyon idareleri) tarafından tahsil edilmekte olup konutlardan tahsil edilen verginin %80'ini tahsilatı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar ilçe belediyesine, %20'sini büyükşehir belediyesine aktarılır. İşyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin %20'si tahsilatı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar ilçe belediyelerince büyükşehir belediyelerine aktarılır. Bu çerçevede ilgili kurumlar birbiri ile gerekli yazışmaları yapmak suretiyle çevre temizlik vergisinin tahakkuk ve tahsilatını takip ederek gelirlerini artırma imkânına sahip olmaktadır.

7.2.3.Haberleşme vergisi¹⁹

Haberleşme vergisi belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta Telgraf Telefon İşletmesi (Türk Telekomünikasyon A.Ş.) tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerinden (tesis, devir ve nakil ücretleri hariç) 2464 sayılı Kanuna göre alınan vergidir. Bu vergi sadece Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretleri üzerinden alınır. Bir ay içinde tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerine isabet eden Haberleşme Vergisi, ilgili belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirilir ve aynı süre içinde ödenir.

Haberleşme vergisinin tarh, tahakkuk ve tahsilatının etkin bir şekilde yapılabilmesi için her ay haberleşme vergisine ilişkin beyannamenin zamanında verilip verilmediği, verilmiş ise tahsilatının yapılıp yapılmadığı kontrol edilebilir. Beyanname verilmemiş olması halinde beyannamenin zamanında verilmesi amacıyla Türk Telekomünikasyon A.Ş.'ye resmi yazışma kuralları uygun olarak bilgilendirme ve hatırlatma yapılır.

7.2.4.Elektrik tüketim vergisi²⁰

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisine tabidir. Ancak günümüzde havagazı tüketimi olmadığı için havagazı tüketim vergisi alınmamaktadır. Bunun yanında elektrik tüketiminin her geçen gün her sektörde hızla artması nedeniyle vergi gelirleri içerisinde önemli bir paya sahiptir. Elektrik enerjisini tedarik eden kuruluşlar tahsil ettikleri vergiyi, tahsil tarihini

19 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 29, 30, 31, 32 ve 33 üncü maddeleri.

20 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 34, 35, 36, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri.

takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecburdurlar.

Vergi gelirleri içerisinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen takibi güçtür, belediye sınırları içerisinde elektrik dağıtım firmalarına ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Ancak beldemizdeki ana elektrik dağıtım firmasından belediye sınırları içerisinde bir önceki ay içerisinde elektrik enerjisi satan firmaların listeleri istenilerek mevzuatta belirlenen süre içerisinde beyanname vermeyenlerin tespit edilip beyana davet edilerek bildirimde bulunmaları sağlanır.

7.2.5.Yangın sigortası vergisi²¹

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primler; yangın sigortası vergisine tabidir. Yangın sigortası vergisini, sigorta şirketleri ödemekle mükelleftir.

Yangın sigortası vergisi büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyesine, diğer belediyelerde ise ilgili belediyeye ödenir.

Belediye vergi gelirleri içerisinde çok önemli bir yere sahip olmayıp verginin zamanında ödenip ödenmediğini de kontrol edilebilen bir mekanizma bulunmamaktadır.

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren sigorta acentelerine tebligat yapılarak belediye sınırları içerisindeki taşınır ve taşınmazlar için yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primlerin vergiye tabi olduğu yönünde bilgilendirme yapılarak genel merkezlerinin de bu konuda duyarlı olmaları istenir. Yangın sigortası vergisine konu işlemlerin elektronik ortamda, diğer şehirlerdeki acentelerde yapılması mümkün olduğundan sigorta firmalarının merkez teşkilatları vergiye konu işlem tesis etmeleri halinde gerekli bildirimleri yapmaları konusunda bilgilendirir.

7.2.6.İlan ve reklam vergisi ²²

Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam, ilan ve reklam vergisine tabidir. İlan ve reklam vergisinin etkinliğinin artırılması denetimlerle mümkün olacaktır. Denetimlerde teknolojik aygıtlardan da faydalanılarak verilen bildirimlere ilişkin ölçülerinin doğruluğu teyit edilir iken diğer taraftan bildirimde bulunmayan mükelleflerin tespiti de mümkün olacaktır.

21 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 40, 41, 42, 43 ve 44 üncü maddeleri.

22 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri.

7.2.7.Eğlence vergisi²³

Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetleri Eğlence Vergisine tabidir.

Biletle girilen veya biletle girilmeyen eğlence işletmelerinin faaliyetleri ile müşterek bahisler eğlence vergisinin konusunu oluşturur.

Biletle girilen eğlence işletmelerine ait eğlence vergisi biletlerin üzeri belediye tarafından özel damga konulması sırasında peşin ödenir.

Biletle girilmeyen eğlence işletmelerine ait eğlence vergisi işletmenin faaliyette bulunduğu gün hesabına göre kanunda belirtilen sınırlar içinde kalmak kaydıyla belediye meclisince belirlenen tarife tutarında takip eden 20 gün içinde ilgili belediyeye ödenir.

Eğlence vergisinin tarh, tahakkuk ve tahsilatlarını artırmak için bu vergi konusuna giren işyerlerinin rutin denetimlerinin yapılması, beyanname vermeyen mükellefler tespit edilir.

8.BELEDİYE BAŞKANLARININ MALİ VE SOSYAL HAKLARI

8.1.Mali Haklar

Belediye başkanlarının mali hakları belediye kanunları ve ilgili kanunlar kapsamında ödenek, ek ödeme, huzur hakkı ve diğer mali haklar olarak ele alınmaktadır.

8.1.1.Ödenek

Belediye başkanlarının özlük hakları, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde düzenlenmiş olup belediye başkanları, belediye başkanı görevi karşılığı olarak aylık ödenek almaktadırlar. Belediye başkanlarının ödeneği her belediye için eşit belirlenmemiş o belediyenin nüfusu esas alınarak gösterge rakamına bağlanmıştır.

23 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 17, 18, 19, 20, 21 ve 22 nci maddeleri.

Belediye başkanı ödenekleri

S.No	Nüfus	5393 sayılı Kanunun 39.Maddesinde Belirtilen Gösterge	2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu K Cetveli ile Eklenen Gösterge
1	10.000'e kadar olan belediyelerde	70.000	2.280
2	10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde	80.000	2.280
3	50.001'den 100.000'e kadar olan belediyelerde	100.000	2.280
4	100.001'den 250.000'e kadar olan belediyelerde	115.000	2.280
5	250.001'den 500.000'e kadar olan belediyelerde	135.000	2.280
6	500.001'den 1.000.000'e kadar olan belediyelerde	155.000	2.280
7	1.000.001'den 2.000.000'e kadar olan belediyelerde	190.000	2.280
8	2.000.001'den fazla olan belediyelerde	230.000	2.280

Gösterge rakamlarının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir.

5393 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi belediye başkanlarının ödeneğini belirlerken nüfus ölçütünü esas almakla birlikte nüfusu 50.001'den az olan il belediye başkanları için bir istisna getirmiştir. Bu istisna-i düzenlemeye göre nüfusu 50.001'den az olan (örneğin 45.000 olan) il belediyeleri nüfuslarının dâhil olduğu grubun ödeneğini değil nüfusu 50.001–100.000 olan belediye grubunun ödeneğini alırlar.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez.²⁴

Mevzuatımızda belediye başkanı ödeneklerinin memur aylıkları (maaş) gibi peşin olarak ödeneceğine ilişkin bir düzenleme bulunmadığı gibi işçi ücretleri gibi çalışma karşılığında ödeneceğine ilişkin bir düzenleme de bulunmamaktadır. Buna mukabil, belediye başkanlarının mahalli halkın seçtiği kamu görevlileri oldukları ve gördükleri hizmet karşılığında ödenek alacakları göz önünde bulundurulduğunda, belediye başkanı ödeneklerinin çalışıldıktan sonra ödenmesinin uygun olacaktır. Seçim dönemi başında

24 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesi.

belediye meclisi kararı alınmak suretiyle belediye başkanı ödeneği her ayın başında peşin olarak ödenebilecektir. Peşin yapılan ödenek ödemelerinde kamu zararına sebebiyet vermemek bakımından belediye başkanının başkanlık görevinin sona erdiği durumlarda çalışılmayan döneme denk gelen ödeneklerin tahsilatının yapılması gerekmektedir.²⁵

8.1.2.Ek ödeme

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 40 ıncı maddesi düzenlemesi uyarınca belediye başkanlarına, (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı (01/07/2025–31/12/2025 döneminde geçerli aylık katsayısı 1,170211) ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ($15.965 \times 1,170211 = 18.682,42$ TL) ilave ödeme yapılır. İlave ödemeye hak kazanılmasında ve bu ödemenin yapılmasında, personelin aylık veya ücretlere ilişkin tabi olduğu hükümler uygulanır.

Bu ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmaz.²⁶

8.1.3.Harcırah

8.1.3.1. Yurt içi harcırahı

Belediye başkanlarına yurt içi veya yurt dışı geçici görevlendirmelerinde 6245 sayılı Harcırah Kanunu çerçevesinde harcırah (yol, yevmiye, konaklama) ödenir.²⁷

Mezkûr Kanuna göre belediye başkanlarına memur ve hizmetlilere ödenen en yüksek harcırah (yol masrafı ve gündelik) miktarı ödenebilir.²⁸

Harcırah kapsamında gidiş dönüş (uçak, otobüs ve taksi) yol masrafı da ödenir.

6245 sayılı Kanun ile 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu (H) Cetveli hükmü çerçevesinde harcırah tutarının %60 artırımlı miktarı kadar konaklama ücreti ödenir. Bu şekilde ödenecek yatak ücreti görevlendirmenin ilk 10 günü için hesaplanmaktadır.

Belediye başkanlarına 6245 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre geçici görev yolluğu ödenmesi gerekirken harcırah yerine yaptığı gerçek giderlere ait fatura bedellerinin ödenme imkânı bulunmamaktadır.²⁹

25 Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 17/8/2022 tarihli ve 4291115 sayılı görüş yazısı.

26 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 40 ıncı maddesi.

27 6245 sayılı Harcırah Kanununun 4 üncü maddesi.

28 6245 sayılı Harcırah Kanununun 8 inci maddesi.

29 Sayıştay Temyiz Kurulunun 17/5/2016 tarihli ve T. 41872, D. 40679 sayılı kararı.

8.1.3.2. Yurt dışı harcırahı

Kamu görevlileri geçici görev ile bilgi ve görgülerini artırmak için yurt dışına görevli olarak gidebilmektedir.

Belediye başkanlarının gerektiğinde belediyenin görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası kuruluş ve organizasyonlara katılmak, yurt dışındaki belediyelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirmek veya kardeş-kent ilişkisi kurabilmek amacıyla temaslarda bulunmak üzere yurt dışına gidebilmeleri mümkündür.

Belediyelerin seçilmiş ve atanmış personeli ile diğer belediye personelinin yurt dışı görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 21/04/2021 tarihli ve 2021/6 sayılı Genelgesinde düzenlenmiştir.³⁰

Mezkûr Genelgeye göre;

- ❖ Belediyelerin bütçelerinden kendi görev ve hizmet konuları dışında harcama yapılamayacağından, görev ve hizmetle ilişkisi olmayan konular için yurt dışı görevlendirme yapılmayacaktır.
- ❖ Görevlendirmeler; azami tasarruf ilkelerine uygun olarak, asgari sayıda personel ve asgari süreler için yapılacaktır.
- ❖ Görevlendirmeler için belediye meclisinden karar alınacaktır. Ancak meclisin olağan toplantı dönemlerine denk gelmeyen zorunlu görevlendirmeler, belediye başkanı tarafından yapılacak ve görevlendirmeye ilişkin olarak belediye başkanınca ilk toplantıda belediye meclisine bilgi verilecektir.
- ❖ Toplantı, kongre, seminer, panel vb. organizasyonlar ile kardeş şehir ilişkileri nedeniyle yapılacak görevlendirmelerde, organizasyonu düzenleyen kuruluş (belediye, belediye birliği veya uluslararası kuruluş vb.) veya resmi makamlar tarafından yapılmış davet yazıları aranacaktır.
- ❖ Yurt dışı görevlendirmeler ve temaslar hakkında belediye meclisine ilk toplantıda bilgi verilecektir.
- ❖ Görevlendirilen personele 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre harcırah giderleri dışında herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

³⁰ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 21/04/2021 tarihli ve Yurtdışı Çıkışlar konulu 2021/6 sayılı Genelgesi.

Yurt dışında görevlendirilen belediye başkanı ile meclis üyelerinin yol masrafı, gündelik ve konaklama bedellerinin bir kısmı ödenebilmekte olup konaklama bedellerinin tamamı ile transfer bedeli gibi diğer ödemelerin yapılması kamu zararı sayılmaktadır.³¹

Uluslararası toplantılara belediye başkanları ile birlikte katılan eşleri için harcırah ödenir. Söz konusu kişinin belediye meclisi veya encümen kararı ile açıkça görevlendirilmesi gerekmektedir.³²

8.1.4.Huzur hakkı

Belediye başkanları belediye meclisine ve belediye encümenine başkanlık etmektedir.³³

Meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. Huzur hakkı ödenecek gün sayısı, toplantı günü sayısından fazla olamaz. Meclis başkan ve üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemez.³⁴

Örneğin aynı gün hem meclis toplantısına hem de ihtisas komisyonu toplantısına katılan meclis üyesine sadece bu toplantılardan biri için huzur hakkı ödenebilecektir.

Aynı gün içerisinde hem meclis toplantısına hem de encümen toplantısına katılan meclis üyelerine huzur hakkı ile encümen ödeneğinin ödenmesi mümkün bulunmaktadır.³⁵

Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde (3.500), nüfusu 10.001-50.000'e kadar olan belediyelerde (4.500), 50.001-200.000'e kadar olan belediyelerde (6.000) ve 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise (7.500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilir.³⁶

Belediye başkanlarının;

- ❖ Belediye başkanı ödeneği, meclis toplantısına katılması halinde huzur hakkı, encümen toplantısına katılması halinde encümen ödeneği, yönetiminde bulundukları şirketlerden yönetim kurulu huzur hakkı,
- ❖ Büyükşehir olan illerde ilçe belediye başkanları büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi olduğu için büyükşehir belediyesi meclis üyesi olarak huzur hakkı, ihtisas

31 Sayıştay Temyiz Kurulunun 9/5/2018 tarihli ve T.44479, D.41898 sayılı kararı.

32 Sayıştay Temyiz Kurulunun 21/11/2006 tarihli ve T.28902 sayılı kararı.

33 5393 sayılı Belediye Kanununun 19 ve 33 üncü maddeleri.

34 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesi.

35 Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 25/11/2020 tarihli ve 243985 sayılı görüş yazısı.

36 5393 sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi.

komisyonu ve denetim komisyonu huzur hakkı, encümen üyesi olması halinde encümen ödeneği,

- ❖ Belediyenin herhangi bir mahalli idare birliğine üye olması halinde, birlik meclis üyesi huzur hakkı, birlik ihtisas komisyonu huzur hakkı, birlik encümen üyesi ödeneğinden, yararlanma hakları bulunmaktadır.

Ancak 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinde yapılan değişiklik ile 01/01/2025 tarihinden itibaren kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen her statüdeki personel ile belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri ve il genel meclisi üyelerinden özel veya kamu ayrımı gözetilmeksizin her statüdeki kurum ve kuruluşun yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyeliğinde ve komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara, kurum içi ve kurum dışı ayrımı yapılmaksızın bu görevlerinden sadece biri için ücret ödenebilecektir.³⁷

Bu çerçevede;

- ❖ Büyükşehir dahil belediye başkanlarının aldıkları ödenekler,
- ❖ Büyükşehir dahil belediye meclis üyelerinin aldıkları huzur hakları,
- ❖ Büyükşehirlerde hem ilçe hem de büyükşehir meclis üyeliklerinden alınan huzur hakları,
- ❖ Belediye meclis üyesi olup belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin ödenekleri,
- ❖ Belediye başkanı vekillerine ödenen ödenekler,

631 sayılı KHK'nın 12 nci maddesi kapsamında bulunmamaktadır. Yukarıda yer alan ödemelerin aynı anda ve birden fazla yerden alınması mümkün olup 631 sayılı KHK kapsamında hesaplama dahil edilmeyecektir.

Diğer yandan,

- ❖ İhtisas ve denetim komisyonu üyelerinin aldıkları huzur hakları (meclis üyesi, meclis üyesi başkan yardımcısı),
- ❖ Encümen üyelerinin aldıkları ödenekler (başkan, başkan yardımcısı, meclis üyesi, birim amiri),

³⁷ 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesi.

- ❖ Mahalli idare birliği başkanlarının aldıkları ödenekler,
- ❖ Mahalli idare birliği meclis üyelerinin aldıkları huzur hakları,
- ❖ Mahalli idare birliği komisyon üyelerinin aldıkları huzur hakları,
- ❖ Mahalli idare birliği encümen üyelerinin aldıkları ödenekler,
- ❖ Su ve kanalizasyon idaresi (SUKİ) genel müdürünün ve genel müdür yardımcısının yönetim kurulu üyeliğinden aldıkları ücretler,
- ❖ Belediyelerde ve belediyelerin bağlı kuruluşlarında, belediyelerin kurdukları veya üyesi oldukları birliklerde, doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketlerdeki; her statüdeki personel ile belediye başkanları ve belediye meclisi üyelerinden yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyeliği ile komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara yapılan ödemeler,
- ❖ Çoğunluk hissesi belediyeye ait olmayan şirketlerdeki; belediyenin her statüdeki personeli ile belediye başkanları ve belediye meclisi üyelerinden yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyeliği ile komisyon, heyet, komite ile benzeri organlarda görev alanlara yapılan ödemeler,

631 sayılı KHK'nın 12 nci maddesi kapsamında bulunmaktadır. Yukarıda yer alan görevlerden dolayı aynı anda ve birden fazla yerden ödeme alınması mümkün olmayıp hangi ödemenin alınacağı ilgilisi tarafından beyan edilecek olup 631 sayılı KHK kapsamında sadece biri için ödeme yapılacaktır. Birden fazla komisyonda görevli olanlar bakımından sadece bir komisyon için ödeme yapılacaktır.

Belediye başkanlarının hangi görevin ücretini alacaklarını asli görevli oldukları kuruma beyan etmeleri gerekir.

8.2.Sosyal Hak ve Yardımlar

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü bulundukları eşleri ve çocukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanır.³⁸

38 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesi.

8.2.1.Sosyal güvenlik hakkı

8.2.1.1.Tabi olacakları kanun

Belediye başkanı seçilenler 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi³⁹ çerçevesinde sigortalı sayılır.

Bunlardan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunanlar (yedek subaylık, vekillik hizmeti ya da 5434 sayılı Kanuna tabi göreve başlayan, adına emeklilik keseneği ve kurum karşılığı kesilmeden görevinden ayrılanlar dahil) hakkında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Yaşlılık veya emeklilik aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilen ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olmak istemiyle SGK'ya yazılı olarak başvuranlardan;

- ❖ 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunmayanların dilekçelerinin SGK kayıtlarına geçtiği tarihten,
- ❖ 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunanların ise dilekçelerinin SGK kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından,

itibaren yaşlılık veya emeklilik aylıkları kesilmek suretiyle 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (b) bendi kapsamında sigortalı iken belediye başkanlığına seçilenlerde, isteklerine bakılmaksızın seçildikleri tarih itibarıyla bu sigortalılıkları sona erdirilerek (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

Yaşlılık veya emeklilik aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilen ve istekleri üzerine 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların İşe Giriş Bildirgelerinin ve istek dilekçelerinin SGK kayıtlarına geçtiği tarih itibarıyla elektronik ortamda ve yasal süresi içerisinde SGK'ya gönderilmesi gerekmektedir.

³⁹ 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesi ve geçici 4 üncü maddesi.

8.2.1.2.Prime esas kazanç tutarları

8.2.1.2.1.5434 sayılı Kanuna tabi olanlar

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olan ve hakkında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca işlem yapılacak olan belediye başkanlarının ise 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun mülga ek 48 inci maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendi uyarınca; belediye başkanlığına seçildikleri tarih itibarıyla öğrenim durumlarına göre girebilecekleri sınıflardaki benzer görevlerin aynı kadro unvanı için öngörülen derece ve kademelerin belirlenmesi (Örneğin lise mezunu için 13/3, ön lisans mezunu için 10/2, lisans mezunu için 9/1, lisans (mühendis) için 8/1) ve buna göre bulunacak emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademeleri tutarına, Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfında aynı derece için belirlenen ve dökümü aşağıda gösterilen ek gösterge rakamı da eklenmek suretiyle bulunacak tutar üzerinden emeklilik keseneği ve kurum karşılığı kesilerek gönderilmesi gerekmektedir.⁴⁰

9.2.1.2.2.5510 sayılı Kanuna tabi olanlar

5510 sayılı Kanuna göre ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların prime esas kazançlarının hesabında, büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün prime esas kazançlar toplamı üzerinden hesaplanacak prim tutarlarının hizmet belgesi ile birlikte SGK'ya gönderilmesi gerekmektedir.

Diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançlar toplamı üzerinden hesaplanacak prim tutarlarının hizmet belgesi ile birlikte SGK'ya gönderilmesi gerekmektedir.

8.2.1.3.Emekli maaş hesaplama

a) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa Göre Emekli Aylığı Parametreleri;

40 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun mülga ek 48 inci maddesinin (b) fıkrasının ikinci bendi.

Aylık Tutar: Aylık gösterge ile memur maaş katsayısının çarpımı (1500*1,170211)⁴¹

Kıdem Aylığı: 20 gösterge rakamının hizmet yılı ve memur maaş katsayısı ile çarpımı
(20*25(hizmet yılı)*1,170211)

Taban Aylığı: 1000 gösterge rakamının taban aylık katsayısı ile çarpımı
(1000*Taban aylık katsayısı (18,316014))⁴²

Ek gösterge:

Hesaplama: Mülki idare amirlerine endekslidir. (5434/ek 48)

Hak kazanmak için asgari süre: En az bir ay (5434/ek 73)

Tüm belediye başkanlarına:

1/4 derece: 5400	5. derece: 2800
1. derece: 4600	6. derece: 2200
2. derece: 4200	7. derece: 2100
3. derece: 3600	8. derece: 1900
4. derece: 2900	9. derece: 1750

Makam Tazminatı:

Hak kazanmak için asgari süre: 2 yıl (5434/ek 68)

BŞB başkanlarına 7000
İl belediye başkanlarına 6000
İlçe belediye başkanlarına 3000
İlk kademe belediye başkanlarına 3000
Diğer belediye başkanlarına 1500

Temsil Tazminatı:

Hak kazanmak için asgari süre: 2 yıl

Hesaplama: Makam tazminatına endeksli
(5434/ek 68) (4505/5 ve BKK/CBK)

BŞB başkanlarına 17000

Görev Tazminatı:

Hak kazanmak için asgari süre: 2 yıl

Hesaplama: Makam tazminatına endeksli
(5434/ek 68) (375/1/C ve BKK/CBK)

İl belediye başkanlarına 15000
İlçe belediye başkanlarına 9000
İlk kademe belediye başkanlarına 9000
Diğer belediye başkanlarına 7500

Özel Hizmet Tazminatı:

Zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının (9500*1,170211);

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda %255'ine,
- Ek göstergesi 7800 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda %215'ine,
- Ek göstergesi 7000 (dahil) - 7800 (hariç) arasında olanlarda %195'ine,
- Ek göstergesi 5400 (dahil) - 7000 (hariç) arasında olanlarda %165'ine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil) - 5400 (hariç) arasında olanlarda %145'ine,
- Ek göstergesi 2800 (dahil) - 3600 (hariç) arasında olanlarda %85'ine,
- Diğerlerinde %55'ine,

tekabül eden miktarı, emeklilik keseneğine ve kurum karşılığına tabi tutulur. (5434/ek 70)

Ek Ödeme: 15/2/2006 tarihli ve 26081 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesi kapsamında; kişiye bağlanan aylığın %4'ü kadar,

Ek Ödeme: 5434 sayılı Kanunun ek 86 ncı maddesi kapsamında; kişiye bağlanan aylığa eklenen %4'lük oran eklendikten sonraki tutarın %6,34'ü kadar,

NOT: 5434 sayılı Kanunun 41 inci maddesi kapsamında; emekli aylıkları, makam, görev ve temsil tazminatı ve ek ödemeler hariç diğer tüm parametreleri ile hesaplanan tutarının fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara %75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için %1 eksiği, fazla olanlara da her tam yıl için %1 fazlası üzerinden bağlanır.

41 01/07/2025-31/12/2025 tarihleri arasındaki aylık memur maaş katsayısı.

42 01/07/2025-31/12/2025 tarihleri arasındaki taban aylık katsayısı.

b) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre emekli aylığı parametreleri;

Aylık = Ortalama Aylık Kazanç x Aylık Bağlama Oranı formülü uygulanmak suretiyle hesaplanmaktadır.

Aylık bağlanmasında esas alınan prime esas kazançlar 5510 sayılı Kanunun 80 inci maddesinde yer almaktadır. Buna göre;

Büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin “VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (c) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançları esas alınmaktadır.

Belediye başkanlığı yapmış olanların emekliliklerinde emsali belediye başkanının almakta olduğu makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı tutarının ayrıca ilave edileceği hükme bağlanmıştır.⁴³

Bununla birlikte bu durumda olanlara belediye başkanlığı yaptıkları döneme ilişkin ek göstergeleri en üst görevi esas alınarak ayrı olarak emekli aylıklarında yer almamaktadır.

Bunlar prime esas kazançlar içinde hesaplanarak aylığın içinde ortalama hesaplamaya dâhil edilmektedir. Başka bir deyişle yüksek ek göstergeli bir makam veya unvanda ne kadar uzun kalınırsa aylık o oranda artmaktadır.

Çalışma hayatının çeşitli dönemlerinde farklı sigorta türüne (5510/4/a-b-c) tabi olarak çalışanların da aylıkları yine ödenen primler esas alınarak tespit edilmektedir.

Sonuç olarak aylıklarının hesaplanmasında emekli sandığı, sigorta veya BAĞ-KUR’da geçen süreler ile belediye başkanı olarak 80 inci maddede belirtilen prime esas kazançlar nezdinde geçen sürelerin kazançları dikkate alınarak aylık bağlanmaktadır. Ortaya çıkan aylıklar 5434 sayılı Kanun gibi emsali alınabilecek şekilde oluşmamakta, her kişinin kendi özel durumu, çalışma hayatı ve hizmet süreleri için aylık bağlanmaktadır.

Yukarıda yer verilen örnek emekli aylık hesaplamaları çerçevesinde 7417 sayılı Kanun sonrası 5510 sayılı Kanuna göre emekli aylığı bağlanacak belediye başkanlarına 5434 sayılı Kanuna göre emekli olan emsali belediye başkanları göz önüne alındığında;

⁴³ 7417 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile 5510 sayılı Kanuna eklenen 21 maddesi.

- ❖ Büyükşehir belediye başkanlarına makam ve temsil tazminatı olarak $7.000+17.000=24.000 * 1,170211 = 28.085,06$ TL,
- ❖ İl belediye başkanlarına makam ve görev tazminatı olarak $6.000+15.000=21.000 * 1,170211 = 24.574,43$ TL,
- ❖ İlçe belediye başkanlarına makam ve görev tazminatı olarak $3.000+9.000=12.000 * 1,170211 = 14.042,53$ TL,
- ❖ Belde belediye başkanlarına makam ve görev tazminatı olarak $1.500+7.500=9.000 * 1,170211 = 10.531,90$ TL,

olmaktadır.

7417 sayılı Kanunla yapılan düzenleme çerçevesinde iyileştirme yapılmıştır. 1 Ekim 2008 tarihinden sonra seçimler neticesinde belediye başkanı görevinde bulunanlardan yukarıda belirttiğimiz şartları taşıyanlardan da 5510 sayılı Kanuna göre hesaplanan yaşlılık aylıklarına ilave olarak makam tazminatı, temsil veya görev tazminatı tutarları da eklenmiştir.

8.2.1.4.5434 sayılı Kanuna göre emekli ikramiyesi

5434 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca gerekli şartları taşıyan belediye başkanlarına emekliye ayrılmaları halinde kamu kurumlarında geçen çalışmaları için her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak ödenmektedir.

5434 sayılı Kanuna tabi olanlar için uygulanacak olan 89 uncu maddeye göre emekli ikramiyesi ödemesinde hizmet sürelerinin tamamı 5434 sayılı Kanun ve/veya 5510 sayılı Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli aylığı bağlanana her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilecektir.

Ancak hizmetlerinin tamamı Emekli Sandığına tabi geçmemekle birlikte Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunanlardan, SSK, BAĞ-KUR kapsamında sigortalılığı olanlardan mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden⁴⁴ emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlanana; 5434 sayılı Kanuna tabi olarak geçen çalışmalarının, 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartıyla emekli

⁴⁴ 7417 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile 5510 sayılı Kanuna eklenen 21 maddesi.

ikramiyesi ödenecektir. 5434 sayılı Kanuna tabi olanlar için son defa emekli sandığı iştirakçisi olma şartı aranmamaktadır.

8.2.1.5.5510 sayılı Kanuna göre emekli ikramiyesi

5434 sayılı Kanunun ek 82 nci maddesi düzenlemesi nedeni ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen sigortalılık hallerinin birden fazlasına tabi olarak çalışmış olmakla birlikte, anılan Kanun hükümlerine göre aylık bağlandığı sırada son defa 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta olanlara emekli ikramiyesi ödenecektir.

Bu nedenle yaşlılık veya emeklilik aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilenlerden, emekli aylığı kesilmek suretiyle belediye başkanlığı görevinden dolayı 4/1-c devamı sağlananların belediye başkanlığında geçen hizmet süreleri birleştirilecek ve bu süreler için emekli ikramiyesi ödenecektir. Emekli olmaları nedeni ile 4/1-c devamı sağlamayan belediye başkanlarına görevleri sona erdiğinde belediye başkanlığı hizmetleri karşılığında emekli ikramiyesi ödenmesi mümkün olmayacaktır.

İlk defa 4/1-c sigortalısı olarak belediye başkanlığı yapanlardan belediye başkanlığı görevi sona erdikten sonra 4/1-b (eski BAĞ-KUR) veya 4/1-a (eski SSK) sigortalısı olarak çalışmaya devam edip emeklilik talebinde bulunulması halinde son defa 4/1-c sigortalısı olunmadığından belediye başkanlığında geçen hizmet süreleri için emekli ikramiyesi ödenemeyecektir.

8.2.2.Emekli maaşının korunması hakkı

Bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanların Mahalli idareler seçimleri sonucuna göre görev almaları halinde emekli aylığı kesilmemektedir.⁴⁵

Ancak, yaşlılık veya emeklilik aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilen ve istekleri üzerine 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların işe giriş bildirgelerinin istek dilekçelerinin SGK kayıtlarına geçtiği tarih itibarıyla elektronik ortamda ve yasal süresi içerisinde SGK'ya gönderilmesi gerekmektedir.

8.2.3.Konut hakkı

2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 3 üncü maddesine göre kamu konutları "hizmet tahsisli", "görev tahsisli", "sıra tahsisli" ve "özel tahsisli" olmak üzere dört şekilde

⁴⁵ 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi.

gruplandırılmıştır. Kamu konutlarının kimlere ve ne şekilde verileceği Kamu Konutları Yönetmeliğinde açıklanmıştır.

Kamu Konutları Yönetmeliğinin 8 inci maddesi hükmü ve Yönetmeliğe ekli “(2) Sayılı Cetvelde” görev tahsisli kamu konut tahsis edilecekler arasında “belediye başkanları” ve “(3) Sayılı Cetvelde” eşya tahsisli kamu konutu tahsis edilecekler arasında “büyükşehir belediye başkanları” yer almaktadır.

2946 sayılı Yasa ve Kamu Konutları Yönetmeliği hükümlerine göre büyükşehir belediye başkanlarına “eşya tahsisli”, il, ilçe ve belde (kasaba) belediye başkanlarına ise “görev tahsisli” kamu konutu tahsisi yapılabilecektir.⁴⁶

Kamu Konutları Yönetmeliğinin 20 nci maddesine göre kendilerine kamu konutu tahsis edilen büyükşehir ve diğer belediye başkanlarının konutlarda oturma süreleri görev süreleriyle sınırlıdır.⁴⁷

Mülkiyetinde kamu konutu bulunmayan belediyeler bütçelerine yeterli ödenek koymak şartıyla konut kiralayabilirler.⁴⁸

8.2.4.Eş için aile yardımı ödeneği

Bu yardım, belediye başkanının her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500 memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir.⁴⁹

8.2.5.Çocuk için aile yardımı ödeneği

Çocuklarından her biri için de 250 gösterge rakamının (72 nci ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir.

Boşanma veya ayrılık vukuunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir.

Başkanın, geçimini sağladığı üvey çocukları için de bu ödenek verilir.⁵⁰

46 Kamu Konutları Yönetmeliğinin 8 inci maddesi hükmü ve Yönetmeliğe ekli “(2) Sayılı Cetvelde” görev tahsisli kamu konut tahsis edilecekler arasında “belediye başkanları” ve “(3) Sayılı Cetvelde” eşya tahsisli kamu konutu tahsis edilecekler arasında “büyükşehir belediye başkanları” yer almaktadır.

47 Kamu Konutları Yönetmeliğinin 20 nci maddesi.

48 Kamu Konutları Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin (h) bendi.

49 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 202 nci maddesi.

50 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 202 nci maddesi.

Belediye başkanları, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanır.

8.2.6.Doğum yardımı

Türk vatandaşlarına, 1/1/2025 ve sonrasında canlı doğan çocukları için başvuru yapılması ve Türkiye’de ikamet ediyor olmaları koşuluyla; birinci çocuk için tek seferlik 5.000 TL, ikinci çocuk için başvurunun yapıldığı ay itibarıyla 5 yaşını tamamlayana kadar (altmışıncı ay dâhil) aylık 1.500 TL, üçüncü ve sonraki çocuklar için başvurunun yapıldığı ay itibarıyla 5 yaşını tamamlayana kadar (altmışıncı ay dâhil) aylık 5.000 TL tutarında doğum yardımı yapılır.

Bu yardım Türk vatandaşı olan anne veya babaya, her ikisi de Türk vatandaşı ise anneye yapılır. Doğum yardımı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca belirlenen zorunlu hâllerde babaya ödenebilir. Doğum yardımı ödenmesinde Kimlik Paylaşımı Sisteminde yer alan nüfus kayıtları esas alınır. Bu kapsamda yapılan ödemeler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten karşılanır.

Doğum yardımı, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve haczedilemez.⁵¹

8.2.7.Ölüm yardımı ödeneği

Belediye başkanlarından, memur olmayan eşi ile aile yardımı ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) tutarında, kendisinin ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına, bunlar yoksa ana ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) iki katı tutarında, ölüm yardımı ödeneği verilir.⁵²

8.2.8.Cenaze giderleri

Başkanların görevde iken ölümü halinde cenaze giderleri (cenazenin başka yere nakil dahil) kurumlarınca ödenir.⁵³

8.2.9.Yiyecek yardımı

Belediye başkanlarının Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği ile sağlanan haklardan yararlanması mümkün bulunmaktadır.⁵⁴

51 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi.

52 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 208 inci maddesi.

53 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 210 uncu maddesi.

54 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 212 nci maddesi.

8.2.10.İzin hakları

Belediye başkanlarının yıllık izin kullanmalarına olanak sağlayan düzenleme 5393 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde yer almaktadır.

Belediye başkanlarının Devlet memurlarının yıllık izin hakkı usul ve esasları çerçevesinde yıllık izin hakkı bulunmaktadır.

Belediye başkanları yıllık izinin kullanma zamanını ve süresini kendileri belirlemekle birlikte belediye kamu hizmetlerini aksatmadan kullanmaları gerekir. Yıllık izin için herhangi bir makamın onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.

Belediye başkanlarının kamu yönetimi sorumluluğu ve nezaket kuralları çerçevesinde yıllık izin kullanacağı süreleri beldesinin mülki idare amirine bildirmeleri, belediye meclisine de bu konuda yazılı bilgi vermeleri siyasi nezaket kuralları açısından uygun olur.

8.3.Diğer Haklar

8.3.1.Pasaport hakkı

5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinde, kimlere diplomatik pasaport kimlere hususi damgalı pasaport verileceği hüküm altına alınmıştır.⁵⁵

Görevleri süresince büyükşehir belediye başkanları diplomatik pasaport, il ve ilçe belediye başkanları hususi pasaport alabilirler. Belde belediye başkanları için 5682 sayılı Kanunda hususi pasaport alma konusu düzenlenmemiştir.

Belediye başkanlarının belediye başkanı olarak seçilmeden önce kamu kurum ve kuruluşlarında birinci, ikinci ve üçüncü derecede bir görev yapmış olmaları halinde kendilerine hususi pasaport verilir.

Birinci derece kadro ile emekliliğe hak kazanmış olan belediye başkanlarına hususi pasaport verilir.

8.3.2.Silah taşıma hakkı

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun⁵⁶ ile Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğe göre belediye başkanları silah taşımalarına izin verilen kamu görevlileri arasında bulunmaktadır.⁵⁷ Belediye başkanlarının silah taşıma ruhsatları harca tabi değildir.

⁵⁵ 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesi

⁵⁶ 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 nci maddesi.

⁵⁷ Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesi ile 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (9) nolu alt bendi.

8.3.3. Memur iken belediye başkanı seçilenlerin tekrar memuriyete dönüş hakkı

Kamu kurumları ile kamu kurumu niteliğinde bir kuruluştaki memur veya kadrolu işçi olarak çalışmakta iken bu görevinden ayrılarak belediye başkanı seçilmiş olup yeniden aday olamayan veya seçilemeyenler, hizmet süreleri itibarıyla veya yaş haddi nedeniyle emekliliğe hak kazanamamış olmaları kaydıyla, seçimlerin kesin sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanını takip eden iki ay içinde daha önceki kurumlarının bağlı bulunduğu bakanlığa başvurmaları halinde eski görevlerine veya istifa ettikleri tarihteki kurumun özelliği ve niteliğine uygun eşdeğer bir göreve atanabilirler. Ancak yargı kararı ile belediye başkanlığı görevi sona erenler ve istifa edenler hakkında bu hüküm uygulanmaz.⁵⁸

Daha önce Devlet memuru olarak hizmeti bulunan belediye başkanlarından burada belirtilen iki aylık süreyi kaçıranların 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesi kapsamında atanmaları mümkün bulunmaktadır.

9. BELEDİYE BAŞKANININ YETKİ DEVRİ

Belediye başkanları, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine (genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, daire başkanı, başkan yardımcısı, birim müdürleri, şube müdürü ve şefler) devredebilir.⁵⁹

Büyükşehir belediyesinde başkan yardımcısı bulunmaz. Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısı atanabilir.⁶⁰

Şekil 2 Belediyelerin Yönetici Kadroları

Büyükşehir	Diğer Belediyeler
● Genel Sekreter ● Genel Sekreter Yardımcısı ● Daire Başkanı ● 1. Hukuk Müşaviri ● Şube Müdürü ● Şef	● Belediye Başkan Yardımcısı ● Birim Müdürü ● Şef

58 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi.

59 5393 sayılı Belediye Kanununun 42 nci maddesi.

60 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 21 inci maddesi.

10.BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ, BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ İLE BELEDİYE BAŞKANININ YAPAMAYACAĞI GÖREVLER

10.1.Belediye Meclis Üyelerinin Yapamayacağı İşler

Belediye meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununda kan hısımlığının derecesinin hısımları birbirine bağlayan doğum sayısı ile belli olacağı belirtilmektedir. Biri diğerinden gelen kişiler arasında üstsoy-altsoy hısımlığı; biri diğerinden gelmeyip de ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy hısımlığı bulunmaktadır.⁶¹

Diğer taraftan 4721 sayılı Kanunda kayın hısımlığı eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımlarının aynı tür ve dereceden kayın hısımları olduğu, kayın hısımlığının kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle de ortadan kalkmadığı yer almaktadır.⁶²

Bu minvalde, 5393 sayılı Kanun gereği belediye meclis üyeleri;

- ❖ 1.derece kan hısımları: Kişinin çocukları (evlat edinilen çocuklar dahil), kişinin annesi ve babası,
- ❖ 2.derece kan hısımları: Kişinin kardeşleri, kişinin torunları, kişinin büyük annesi ve büyük babası,
- ❖ 1.derece kayın hısımları: Eşinin annesi ve babası,
- ❖ 2.derece kayın hısımları: Eşinin kardeşleri (kayın, baldız, görümce), eşinin büyük annesi ve büyük babası,

ile ilgili işlerin görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

5393 sayılı Kanunda meclis üyelerinin eşlerini ilgilendiren konularda meclis toplantılarına katılıp katılamayacakları mevzuatta düzenlenmemiş olmakla birlikte maddenin yazılış amacında bu yasağın olduğu görülmektedir. Çünkü ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları içine alan bu yasağın; kendisine en yakın olan insanların başında gelen eşini kapsadığı aşîkârdır.

Belediye meclis üyeleri görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.⁶³

61 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 17 nci maddesi.

62 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 18 inci maddesi.

63 5393 sayılı Belediye Kanununun 28 inci maddesi.

10.2.Belediye Encümen Üyelerinin Yapamayacağı İşler

Encümen başkan ve üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına katılamazlar.⁶⁴

Encümen başkanı ve üyeleri, eşinin, çocuklarının (evlat edinilen çocuklar dahil), annesinin ve babasının, kardeşlerinin, torunlarının, büyük annesinin ve büyük babasının, eşinin annesinin ve babasının, eşinin kardeşlerinin (kayın, baldız, görümce), eşinin büyük annesinin ve büyük babasının işlerinin görüşüldüğü toplantılara katılamaz.

Belediye encümeninin seçilmiş üyeleri aynı zamanda meclis üyesi olduklarından dolayı meclis üyesi olarak görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar.

10.3.Belediye Başkanının Yapamayacağı İşler

Belediye başkanları, görevlerinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz.

Profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.⁶⁵

Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.

Belediye başkanı, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

Belediye başkanı, eşinin, çocuklarının (evlat edinilen çocuklar dahil), annesinin ve babasının, kardeşlerinin, torunlarının, büyük annesinin ve büyük babasının, eşinin annesinin ve babasının, eşinin kardeşlerinin (kayın, baldız, görümce), eşinin büyük annesinin ve büyük babasının işlerinin görüşüldüğü toplantılara katılamaz.

Büyükşehir olan illerde ilçe belediye başkanları büyükşehir belediyesi başkan vekili olamaz.

64 5393 sayılı Belediye Kanununun 35 inci maddesi.

65 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 22 nci maddesi.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15 inci maddesine göre belediye başkanları sendikaya üye olamaz ve sendika yöneticiliği yapamazlar.⁶⁶

3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Kanununun 9 uncu maddesine belediye başkanları mimarlık ve mühendislik mesleklerini icra edemezler.⁶⁷

1512 sayılı Noterlik Kanunun 50 nci maddesine göre belediye başkanları görevleri süresince noterlik yapamazlar.⁶⁸

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 11 inci maddesine göre belediye başkanları görevleri süresince avukatlık yapamazlar.⁶⁹

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunun 81 inci maddesine göre belediye başkanı olarak seçilenlerin oda, borsa ve birlik organlarındaki görevleri sona erdiğinden belediye başkanları görevleri süresince oda, borsa ve birlik yöneticiliği yapamaz.⁷⁰

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 17 nci maddesinde, “Eczane sahip ve mesul müdürü iken askerlik hizmetini yapmak üzere silahlı altına alınanlar askerlik hizmeti süresince; yüksek lisans veya doktora eğitimi alacaklar bu eğitim süresince; milletvekili, belediye başkanı, Türk Eczacıları Birliği başkanlık divanı üyeleri bu görevleri devam ettiği müddetçe eczaneye bir mesul müdür atar.” hükmü yer aldığından belediye başkanları görevleri süresince eczacılık yapamaz.⁷¹

Kadastro Bilirkişileri Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesine göre; 3402 sayılı Kadastro Kanununun 16 nci maddesine göre belediye veya köy tüzel kişilikleri adına yapılacak sınırlandırma ve tespitlerde, belediye meclisi ve encümeni ile köy ihtiyar kurulu üyesi olarak görev yapanlar bilirkişi olarak dinlenemezler. Bu düzenleme çerçevesinde belediye başkanları kendi beldesi sınırları içinde yapılan kadastro çalışmalarında bilirkişi olarak dinlenemezler.⁷²

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesine göre; ihaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler, bu şahısların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve

66 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15 inci maddesi.

67 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Kanununun 9 uncu maddesi.

68 1512 sayılı Noterlik Kanunun 50 nci maddesi.

69 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 11 inci maddesi.

70 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunun 81 inci maddesi.

71 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 17 nci maddesi.

72 Kadastro Bilirkişileri Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi.

evlat edinenleri doğrudan veya dolaylı veya alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamazlar.⁷³ 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 6 ncı maddesine göre; ihaleyi yapan idarenin ita amirleri, bu şahısların eşleri ve ikinci dereceye kadar (ikinci derece dahil) kan ve sıhri hısımları doğrudan veya dolaylı olarak ihalelere katılamazlar: Bu düzenlemeler çerçevesinde, belediye başkanları başkanı olduğu belediyeye ait ihalelere katılamaz.⁷⁴

Danıştay 10. Dairesinin kararında (T: 10/12/1991, E: 1991/235, K: 1991/3727); belediye başkanının başkanlık ettiği vakfa ihale yoluyla arsa kiralanması işleminin açık hataya düşülerek tesis edildiğini, dolayısıyla geri alınmasının uygun olduğu sonucuna varıldığı hükme bağlanmıştır. Yine aynı Dairenin bir başka kararında (T: 15/05/1992, E: 1990/927, K: 1992/2056) belediye başkanının kardeşinin belediyenin yaptığı ihaleye katılamayacağı belirtilerek ihalenin iptali yoluna gidilmiştir.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 17 nci maddesine göre; milletvekilliği, belediye başkanlığı, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği ile muhtarlık bir şahıs uhdesinde birleşemez. Bu görevlerin birisinde bulunanlardan bir diğerine seçilenler, seçim sonuçlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde tercih haklarını kullanırlar. Bu süre içinde tercih haklarını kullanmayanlar seçtikleri yeni görevi reddetmiş sayılırlar.⁷⁵

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 18 inci maddesine göre; aday olmak isteyen belediye başkanları genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.⁷⁶

6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 11 inci maddesine göre; Cumhurbaşkanı adayı gösterilen belediye başkanları aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır.⁷⁷

Belediye başkanı, ücret karşılığı başka bir işte çalışamaz. Ancak şirket ortaklığı yapabilir.

⁷³ 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesi.

⁷⁴ 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 6 ncı maddesi.

⁷⁵ 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 17 nci maddesi.

⁷⁶ 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 18 inci maddesi.

⁷⁷ 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 11 inci maddesi.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 31 inci maddesine göre belediye başkanlarının yükseköğretim kurumlarında gerekli şartları sağlaması halinde öğretim görevlisi sıfatıyla ders vermesi mümkün bulunmaktadır.⁷⁸

Üniversitelerde ve bağlı birimlerinde herhangi bir dersin özel bilgi ve uzmanlık isteyen konularının eğitim - öğretim ve uygulamaları için, kendi uzmanlık alanlarındaki çalışma ve eserleri ile tanınmış kişiler, süreli veya ders saati ücreti ile görevlendirilebilmektedirler. Bu minvalde belediye başkanları herhangi bir merciden izin almaksızın üniversite ve bağlı kuruluşlarında ders verebilmektedirler.⁷⁹

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre uzman öğretici, usta öğretici ve öğretmenlik Devlet memurlarına verilebilecek görevlerdendir. Belediye başkanlığı temelde tam zaman esaslı icra edilen bir kamu hizmetidir. 5580 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik çerçevesinde açılacak özel öğretim kurumlarında kurucu, kurucu temsilcisi ve kurum müdürünün görevleri göz önüne alındığında, belediye başkanlarının hem belediye başkanlığını hem de uzman öğretici, usta öğretici ve öğretmenlik ile kurucu, kurucu temsilcisi ve kurum müdürü olarak her iki görevi aynı anda yapamayacaklardır.⁸⁰

11.BELEDİYE BİRİMLERİ

Belediye birimleri, 5393 sayılı Kanunun 48 inci ve 49 uncu maddelerine dayanılarak kurulan belediye teşkilatının işleyişini sağlayan teknik ve idari birimlerdir. Birimler, belediyenin hizmet alanlarına göre organize edilir. Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olmaktadır.⁸¹

Bu minvalde, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, hukuki durumları ve hizmet özelliklerine göre altı ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplar;

- a) (A) Grubu: Büyükşehir Belediyeleri,
- b) (B) Grubu: İl Belediyeleri,
- c) (C) Grubu: Büyükşehir İlçe Belediyeleri,
- ç) (D) Grubu: İlçe ve Belde Belediyeleri,

78 Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 27/5/2021 tarihli ve 965436 sayılı görüş yazısı.

79 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 31 inci maddesi.

80 Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 17/07/2025 tarihli ve -13008914 sayılı görüş yazısı.

81 5393 sayılı Belediye Kanununun 48 inci maddesi.

d) (E) Grubu: Belediye Bağlı Kuruluşları,

e) (F) Grubu: Mahalli İdare Birlikleri,

şeklinde tespit edilmiştir. Mezkûr Yönetmelik ekinde ilgili idareler bulundukları norm kadro standartları cetvelinde belirtilen unvan ve sayıda kadro ihdas edilebilmektedir.

İlgili idarenin bulunduğu norm kadro standartları cetvelinde ünvanlı belirtilen daire başkanı/müdür kadrolarının ihdas edilmesi ve birimlerin kurulması zorunlu olup “Diğer Daire Başkanları/Diğer Müdürler” olarak belirlenen sayıda daire başkanı/müdür kadrosu ihdas etmek ilgili idarelerin takdirindedir. Bu kadrolar ihdas edilmek istenildiğinde ihdas edilecek kadro unvanları mezkûr Yönetmelik eki Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan gruptaki daire başkanı/müdür unvanları kullanılacaktır.

Bu itibarla, yeni bir kadro ihdası için öncelikle ilgili idarenin norm kadro yönetmeliğinde norm kadro standartlarının bulunduğu grupta ihdas edebileceği kadronun yer alması gerekmektedir. Bu tespitin ardından ilgili idarenin insan kaynakları veya yazı işleri birimi tarafından kadro ihdası için Başkanlık oluru hazırlanması, ilgili yazının belediye başkanı tarafından imzalanarak belediye meclis gündemine getirilmesi gerekmektedir. Kadro ihdas, iptal ve değişikliklerinde mezkûr Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-5 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Cetvellerinden (IV) ve (VII) sayılı cetveller kullanılmaktadır.

Norm kadro standartları cetvelinde yer alan “Yazı İşleri Müdürü” kadro unvanının meclis kararı ile memur kadro kütüğünde yer alan dereceler arasında ihdas edilmesi ve birim adının da teşkilat yönetmeliğinde “Yazı İşleri Müdürlüğü” şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir.

Örneğin C8 grubunda yer alan bir belediyenin ihdas edeceği kadrolar, bu kadroların sınıfı ve derece aralığı ile ihdas edilen kadronun birim amiri olduğu birimlerin adlarının aşağıdaki şekilde olmalıdır;

100.000 - 149.999	Sayısı	Zorunlu / İsteğe Bağlı İhdas Edeceği Kadro	Hizmet Sınıfı	Kadro Derece Aralığı	İhdas Edilen Kadroya İlişkin Birim Adı
Belediye Başkan Yardımcısı	3	İsteğe Bağlı	GiH	1	
Yazı İşleri Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Yazı İşleri Müdürlüğü
Mali Hizmetler Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Mali Hizmetler Müdürlüğü
Fen İşleri Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Fen İşleri Müdürlüğü
İmar ve Şehircilik Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü
Afet İşleri Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Afet İşleri Müdürlüğü
Temizlik İşleri Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Temizlik İşleri Müdürlüğü
Zabıta Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Zabıta Müdürlüğü
Hukuk İşleri Müdürü	1	Zorunlu	GiH	1-4	Hukuk İşleri Müdürlüğü
Diğer Müdürler	12	İsteğe Bağlı	GiH	1-4	Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan (III) sayılı Listedenden seçilecektir.
Uzman	4		GiH	1-4	
Şef	16		GiH	3-7	
Avukat	2		AH	1-9	
Mali Hizmetler Uzmanı	4		GiH	1-6	
Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı	2		GiH	5-9	

100.000 - 149.999	Sayısı	Zorunlu / İsteğe Bağlı İhdas Edeceği Kadro	Hizmet Sınıfı	Kadro Derece Aralığı	İhdas Edilen Kadroya İlişkin Birim Adı
İdari Personel	50		GİH		Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan İdari Personel (IV) sayılı Listeden seçilecektir.
Teknik Personel	37		TH		Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan Teknik Personel (V) sayılı Listeden seçilecektir.
Sağlık Personeli	12		SH		Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan Sağlık Personeli (VI) sayılı Listeden seçilecektir.
Yardımcı Hizmet Personeli	12		YH		Ek – 3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinde yer alan Yardımcı Hizmet Personeli (VII) sayılı Listeden seçilecektir.
Zabıta Amiri	2		GİH	1-5	
Zabıta Komiseri	4		GİH	1-9	
Zabıta Memuru	48		GİH	3-11	
MEMUR KADROLARI TOPLAMI	221				
SÜREKLİ İŞÇİ KADROLARI TOPLAMI	109				

Kurulan birim isimlerinin norm kadro yönetmeliğinde belirlenen kadro ünvanları ile aynı olması zorunludur. Aksi takdirde kurulan birime DETSİS numarası alınması mümkün olmayacaktır.

Kadro ihdas ederken ve birim kurulur iken dikkat edilecek hususlar;

- ❖ Belediyenin yer aldığı alt gruptaki Norm Kadro Standartları Cetvellerinde belirtilen birim müdürü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I), (II) ve (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idarî birimler oluşturulur.
- ❖ İdarî birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasında yetki ve görev mükerrerliğine yer verilmez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edebilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez.
- ❖ Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz.

Mahalli idareler norm kadro standartları cetvelinde belirlenen sayıları ve personel gider oranını aşmaksızın belediye hizmetlerini yerine getirmek amacıyla yeterli sayıda ve unvanda personel istihdam etmek zorundadır.

12.BELEDİYELERDE PERSONEL İSTİHDAMI

Belediye hizmetlerini yerine getiren çalışanlardır. Belediye personeli memur, sözleşmeli personel, sürekli işçi ve geçici işçilerden oluşmaktadır.

Belediye personeli belediye başkanı tarafından atanır. Bu kuralın istisnaları bulunmaktadır;

- ❖ Büyükşehir belediyelerinde genel sekreter ve bağlı kuruluşların genel müdürleri belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.⁸²
- ❖ 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununa göre su ve kanalizasyon idarelerinin yönetim kurulu bir başkanla beş üyeden oluşmaktadır. Büyükşehir belediye başkanı yönetim kurulunun başkanı, genel müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan yönetim kurulunun tabii üyesidirler. 2560 sayılı Kanuna göre büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerinin yönetim kurulunun üç

82 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 22 nci maddesi ile 2560 sayılı Kanunun 11 inci maddesi.

üyesi büyükşehir belediye başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı onayı ile atanır.⁸³

- ❖ 3645 sayılı Kanun çerçevesinde İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri (İETT) Genel Müdürü büyükşehir belediye başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı onayı ile atanır.⁸⁴ Diğer taraftan 4483 sayılı Kanun⁸⁵ ile İzmir Elektrik Su, Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Talimatname çerçevesinde İzmir Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) genel müdürü büyükşehir belediye başkanı tarafından, 4325 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Ankara Elektrik Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi (Ego Genel Müdürlüğü) genel müdürü büyükşehir belediye başkanının önerisi ile mahallin valisi tarafından atanmaktadır.⁸⁶

Özel kalem müdürü kadrolarına yapılacak açıktan atamalar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin alınması gerekmektedir.

Belediyede görev yapmakta olan memurlar arasından özel kalem müdürü kadrosuna yapılacak atamalarda herhangi bir yerden izin alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, belediye personeli olmamakla birlikte belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birliklerinin yarısından fazlasına sahip olduğu 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 20 inci maddesi kapsamında kurulan şirketlerden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı çerçevesinde istihdam edilen şirket işçileri de belediyelerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen hizmetleri yürütmektedirler.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi kapsamında belediye personelinin istihdamı ve çalışma esasları belirlenmiştir.

12.1. Memur, Sözleşmeli Personel, Sürekli İşçi ve Geçici İşçi İstihdamı

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde personel istihdamı; memur, sözleşmeli personel ve işçi (sürekli işçi ve geçici işçi) olmak üzere 3 statüde yapılmaktadır.

83 2560 sayılı Kanunun 7 nci maddesi.

84 3645 sayılı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilât ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanunun 10 uncu maddesi.

85 4483 sayılı İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi İmtiyazıyla Tesisatının Satın Alınmasına Dair Mukavelelerin Tasdiki ve Bu Müessesenin İşletilmesi Hakkında Kanun

86 4325 sayılı Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Müesseselerinin İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi.

Bu idarelerde 657 sayılı Kanunun 4/A maddesine göre memur statüsünde, bilgisayar işletmeni, memur, mühendis, tekniker, teknisyen, zabıta memuru, itfaiye eri gibi muhtelif unvanlarda memur ile 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre mühendis, avukat, programcı gibi unvanlarda sözleşmeli personel ve 657 sayılı Kanunun 4/D maddesine göre işçi (sürekli işçi ve geçici işçi) istihdam edilmektedir.

Personel istihdamında norm kadro ilke ve standartları ile personel gider oranı temel kriterdir;

- ❖ İlgili idareler, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik eki cetvellerde unvan ve sayı itibarıyla tespit edilenler dışında kadro kullanamamakta ve belirlenen memur ve sürekli işçi kadro toplamını aşacak şekilde personel alımı yapamamaktadır.⁸⁷
- ❖ 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre ilgili idarelerin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin %30'nu aşamayacaktır. Sözü edilen oran, nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde %40 olarak uygulanmaktadır. Bu doğrultuda, cari yıl personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamamaktadır.⁸⁸

12.1.1. Personel gider oranının hesaplanması

Personel gider oranı (PGO) ilgili idarenin Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planının 830.01 Personel Giderleri bütçe tertibinde;

- 830.01.01 Memurlar,
- 830.01.02 Sözleşmeli Personel,
- 830.01.03 İşçiler,
- 830.01.04 Geçici Personel,
- 830.01.05 Diğer Personel,

bütçe kalemlerinde PGO'nun hesaplandığı tarihe kadar gerçekleşen tutarlar ile bu tarihten cari yıl sonuna kadar ödenmesi gereken tahmini tutarların toplamının ilgili idarenin en son yıl gerçekleşen bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme oranı ile güncellenmiş değerine oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır.

⁸⁷ Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 9 uncu maddesi.

⁸⁸ 5393 sayılı Belediye Kanunun 49 uncu maddesinin 8 inci fıkrası.

12.1.2. Personel gider oranının %30'un (Nüfusu 10.000'in altında olanlar için %40) altında olması halinde personel istihdamı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında "ilk defa atama izni" çerçevesinde 657 sayılı Kanunun 4/A memur statüsünde bilgisayar işletmeni, mühendis, tekniker, teknisyen, memur, zabıta memuru, itfaiye eri vb. unvanlı kadrolar ile 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre "ilk defa atama izni" ile sözleşmeli personel pozisyonunda (mühendis, tekniker, teknisyen, mimar, avukat, tabip, ekonomist, programcı vb. ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen unvanlarda) personel alımı yapılmaktadır.

İlk defa atama izin taleplerinde;

- İlk defa atama izni talep formunun,
 - Personel gider oranı cetvelinin,
- eklenmesi gerekmektedir.

4857 sayılı İş Kanununa göre, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında izin alınmaksızın ilgili idarelerin takdiriyle, Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında İŞKUR aracılığıyla sürekli ve geçici işçi alımı yapılmaktadır.

12.1.3. Personel gider oranının %30'un (Nüfusu 10.000'in altında olanlar için %40) üzerinde olması halinde personel istihdamı

Personel gider oranının mevzuatta öngörülen oranın üzerinde olan idarelerin;

- ❖ 657 sayılı Kanunun 4/A maddesine göre memur,
- ❖ 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre sözleşmeli personel,
- ❖ 4857 sayılı İş Kanununa tabi sürekli ve geçici işçi,

istihdam edebilmeleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında "İstihdam İzni"⁸⁹ almaları gerekir. Personel istihdamında ilgili idarelerde bir önceki mali yılda kadro ve pozisyon sayılarında emeklilik, nakil, istifa ve ölüm gibi nedenlerle meydana gelen azalma kadar yeni kadro ve pozisyon için istihdam izin verilmektedir.

⁸⁹ 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 1 inci maddesi.

İstihdam izni için;

- Gerekçe raporu,
- Personel gider oranı cetveli,
- Bir önceki mali yılda kadro ve pozisyon sayılarında emeklilik, nakil, istifa ve ölüm gibi nedenlerle eksilen personel listelerinin,

eklenerek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından personel istihdam talebinde bulunulması gerekmektedir.

Personel gider oranının mevzuatta öngörölen oran üzerinde olan idareler tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından istihdam izinlerinin alınmasına müteakiben alımı planlanan kadrolar ve pozisyonlara (memur ve sözleşmeli personel) ilk defa memur alımı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından ilk defa atama izni talebinde bulunulmalıdır. Memur ve sözleşmeli personel için yapılacak olan ilk defa atama izin taleplerine;

- İlk defa atama izni talep formu,
- Personel gider oranı cetvelinin,

eklenerek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından ilk defa atama izninin talep edilmesi gerekmektedir. İlk defa atama izni alındıktan sonra idareler iki şekilde personel alımı yapabilmektedir.

Merkezi yerleştirmede, ilk defa atama izni alan idarelerin atama yapılacak kadroların unvan, sayı, sınıf ve derecesi ile aranan koşulları belirleyerek KPSS sınavının yapılacağı tarihten 4 ay önce Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına bildirmeleri gerekir. Yerleştirme işlemi ÖSYM tarafından gerçekleştirilmektedir.

İdare tarafından yapılan sınav: Atama izni alan idareler atama yapılacak kadrolar için genel şartların yer aldığı ilan metnlerini hazırlayarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına incelenmesi ve yayımlanması için göndermektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılan kontrol sonucunda uygun görölen ilan metinleri yayımlanması için Cumhurbaşkanlığına (Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü) iletilmektedir. İlan metni, Resmi Gazete’de, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı internet sayfasında ve kurumun internet sayfasında başvuruların alınmasından en az 30 gün önce yayınlanır.

İlan süreci sonunda yapılan başvurular atama yapılacak kadro sayısının 5 (beş) katı aday KPSS puanı üzerinden sıralanarak adaylara duyurulur. Başvuruların şahsen, elektronik ortamda ve posta yoluyla olmak üzere üç yöntemle yapılması zorunludur.⁹⁰

Zabıta memuru ve itfaiye eri alımları için başvurular şahsen yapılır.

İdare tarafından yapılan sözlü sınav puanı ile KPSS puanının aritmetik ortalaması alınarak başarı puanı belirlenir. Bu puana göre atama işlemleri gerçekleştirilir.

Bazı kadrolar için sözlü sınav uygulaması bulunmamaktadır. İlk defa atama izni alındıktan sonra avukat kadrolarına sadece merkezi yerleştirme ile atama yapılırken tabip kadrolarına atamalar Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır.

Memur kadrolarına alımlar ilk defa memur alımı ile yapılabildiği gibi naklen, 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine göre açıktan atama, 657 sayılı Kanunun 93 üncü maddesine göre emeklilerin yeniden memurluğu atanması suretiyle de yapılmaktadır. Ancak sözleşmeli personel alımı sadece ilk defa memur alımı usulüne göre yapılır.

Sürekli işçi ve geçici işçiler için alınan istihdam izninden sonra işçi kadrosuna personel alımları ilgili idarenin takdiriyle ilgili mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmektedir.⁹¹

Mevzuatta belirtilen oranlarda istihdam edilmesi gereken “engelli işçi”⁹² ve “eski hükümlü işçi”⁹³ alımı ilgili mevzuatına göre yapılmakta olup bu kapsamda yapılan alımlarda personel gider oranının %30’un veya %40’ın altında ya da üstünde olması dikkate alınmadan işlem yapılmaktadır.

Yukarıda sayılan personel alımı dışında; engelli memur alımı, şehit yakını ve gazilerin memur alımı, bakıma muhtaç çocukların memur olarak belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine alınacak personel alım işlemini Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca, 6191 sayılı Kanuna tabi erbaş ve erlerden asgari 7 yıl hizmeti olanların belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine memur olarak alınma işlemleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülmektedir.⁹⁴

90 Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav ve Atama Yönetmeliğinin 11 inci maddesi.

91 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

92 Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelik.

93 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.

94 Sözleşmeli Erbaş ve Erlerin Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdamına Dair Yönetmelik.

12.2. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Kapsamında Şirket İşçisi Alımı

İdarelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları sözleşmeleri kapsamında çalıştırılanlar, 375 sayılı KHK'nin Geçici 24 üncü maddesi uyarınca, sermayesinin yarısından fazlası belediye ve bağlı kuruluşlarına ait şirketlere, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmayanlar mezkûr KHK'nin Ek 20 nci maddesine göre münhasıran bu amaçla kurulan şirketlerde işçi statüsüne geçirilmiştir.

Bu şirketlere yeni personel alımı 375 sayılı KHK'nin Ek 20 nci maddesine dayanılarak yürürlüğe konulan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslara göre yapılmaktadır.

Mezkûr Esaslara göre; belediye ve bağlı kuruluşu ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birliklerinin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin %40'nı aşamaz. Bu oran büyükşehir belediyelerinde %30 olarak uygulanmaktadır.

12.2.1. Şirket işçisi alımında personel gider oranının hesaplanması

Personel gider oranı (PGO) ilgili idarenin Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planının 830.01 Personel Giderleri bütçe tertibinde;

- 830.01.01 Memurlar,
- 830.01.02 Sözleşmeli Personel,
- 830.01.03 İşçiler,
- 830.01.04 Geçici Personel,
- 830.01.05 Diğer Personel,

bütçe kalemlerinde PGO'nun hesaplandığı tarihe kadar gerçekleşen tutarlar ile bu tarihten cari yıl sonuna kadar ödenmesi gereken tahmini tutarların toplamı ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında şirket personeline (Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yapılan şirketin/şirketlerin yöneticiler, işçiler ve destek personeli) ödenen net ücretlerin ve cari yıl sonuna kadar ödenmesi tahmin edilen net ücretlerin toplanması suretiyle hesaplanan tutarın, ilgili idarenin en son yıl gerçekleşen bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme oranı ile güncellenmiş değerine oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır.

Doğrudan hizmet alım sözleşmesi kapsamında çalışan işçi sayısı, 375 sayılı KHK'nın geçici 24 üncü maddesine göre işçi statüsünde geçişe esas sözleşme kapsamında o iş için öngörülen işçi sayısını aşamaz.

Ancak, PGO'nun %40'ın altında (büyükşehir belediyelerinde ve bağlı kuruluşlarında %30) kaldığı idarelerin şirketleri; bu oranın aşılmaması kaydıyla,

- ❖ işten ayrılanların yerine,
- ❖ iş artışının zorunlu olduğu durumlarda (375 sayılı KHK'nın geçici 24 üncü maddesine göre işçi statüsünde geçişe esas sözleşme kapsamında o iş için öngörülen işçi sayısının %20'si)
- ❖ yeni hizmet alanlarında çalıştırılmak üzere,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin almadan yeni işçi alımı yapabilir.

12.2.2.Şirket işçisi alımında personel gider oranının %40'ın (büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarında %30) altında olması halinde personel istihdamı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin alınmaksızın ilgili idarenin takdiriyle ve İŞKUR tarafından ilan edilmek suretiyle, belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri şirketine işçi alınmaktadır.

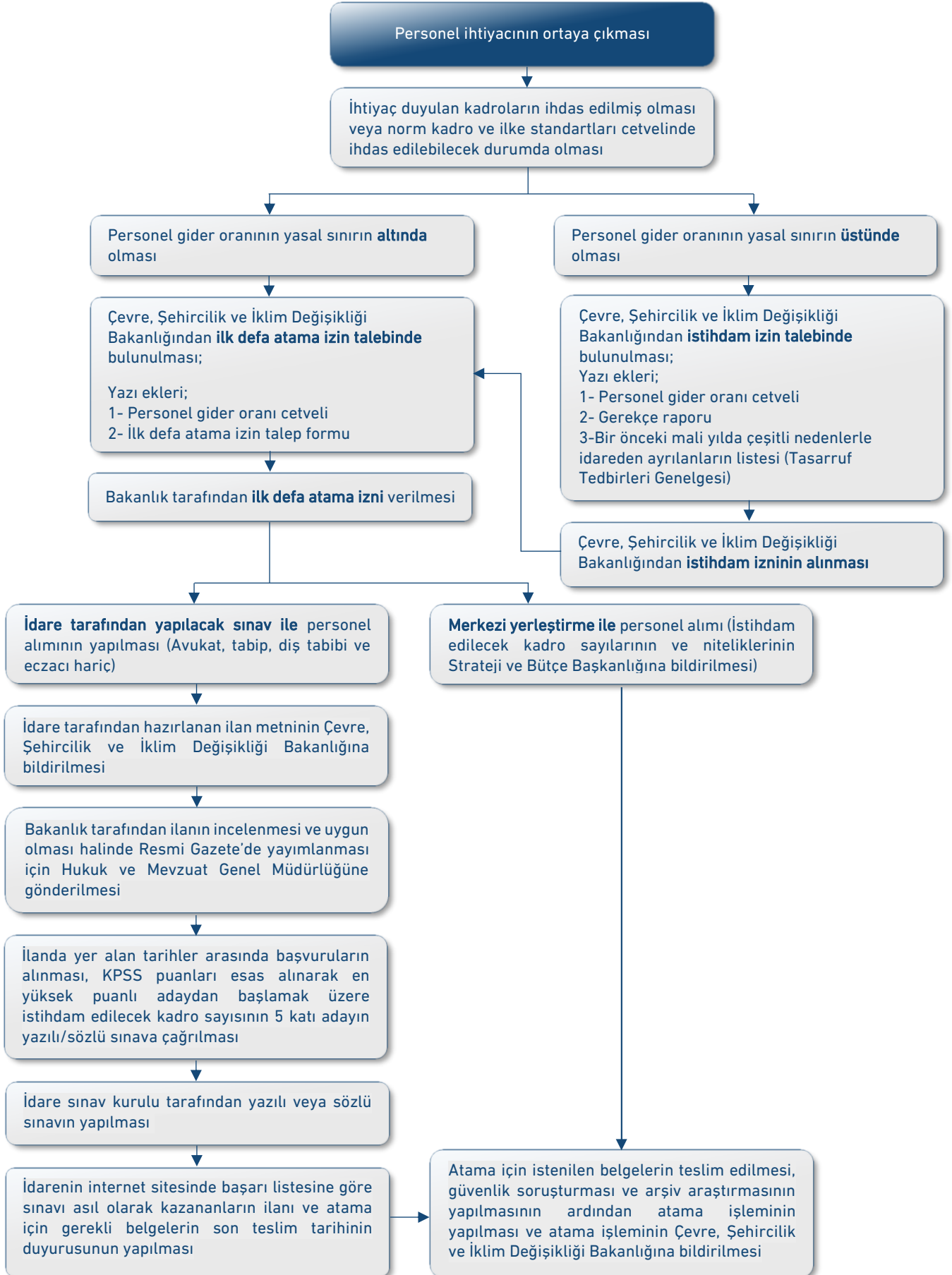
12.2.3.Şirket işçisi alımında personel gider oranının %40'ın (büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarında %30) üzerinde olması halinde personel istihdamı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin alınması ve akabinde İŞKUR tarafından ilan edilmek suretiyle, belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri şirketine işçi alınmaktadır.

Bu oranın aşılmasını gerektirecek zorunlu hallerde şirket işçisi istihdamında;

- ❖ Gerekçe raporu,
- ❖ Şirkete işçi alımına ilişkin izin talep formu,
- ❖ Personel gider oranı cetveli,
- ❖ Bir önceki mali yılda şirket işçi sayısında emeklilik, istifa, ölüm ve iş akitlerinin feshi gibi nedenlerle azalan şirket işçi listelerinin,

eklenerek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından talepte bulunulması gerekmektedir.

Şekil 3 Personel Alımına İlişkin Süreç

13.BELEDİYELERİN BÜTÇE İÇİ İŞLETME VE ŞİRKET KURMASI

13.1.Bütçe İçi İşletme Kurulması

Belediyeler özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilirler.⁹⁵

Bütçe içi işletme kurmak için izin talebine bu konuda alınmış meclis kararının eklenmesi gerekmektedir.

Belediye meclis kararında kurulması istenilen işletmenin faaliyet konusu/konularının ve kurulacak işletmenin adının açık olarak belirtilmesi, belirtilen faaliyet konularının belediyenin görev alanında bulunması gerekmektedir.

13.2.Şirket Kurulması

5393 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Kanuna göre belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birlikleri sermaye şirketleri kurabilmektedir.⁹⁶⁻⁹⁷

Belediyeler ancak sermaye şirketleri kurabilir ve ortak olabilirler. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, “Anonim Şirket” ve “Limited Şirket” sermaye şirketleridir.

Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunlara bağlı birliklerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabidir.

Belediye şirketleri belediyelerin ve bağlı kuruluşların 4734 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerine iştirak edebilirler. Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birliklerinin sermayesinin yarıdan fazlasına sahip olduğu şirketler şirketin sermayesinin yarıdan fazlasına sahip olduğu idarelerin bir takım işlerini ihalesiz olarak aldığı istisna olan iki durum vardır;

- ❖ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi çerçevesinde büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek

95 5393 sayılı Belediye Kanununun 71 inci maddesi.

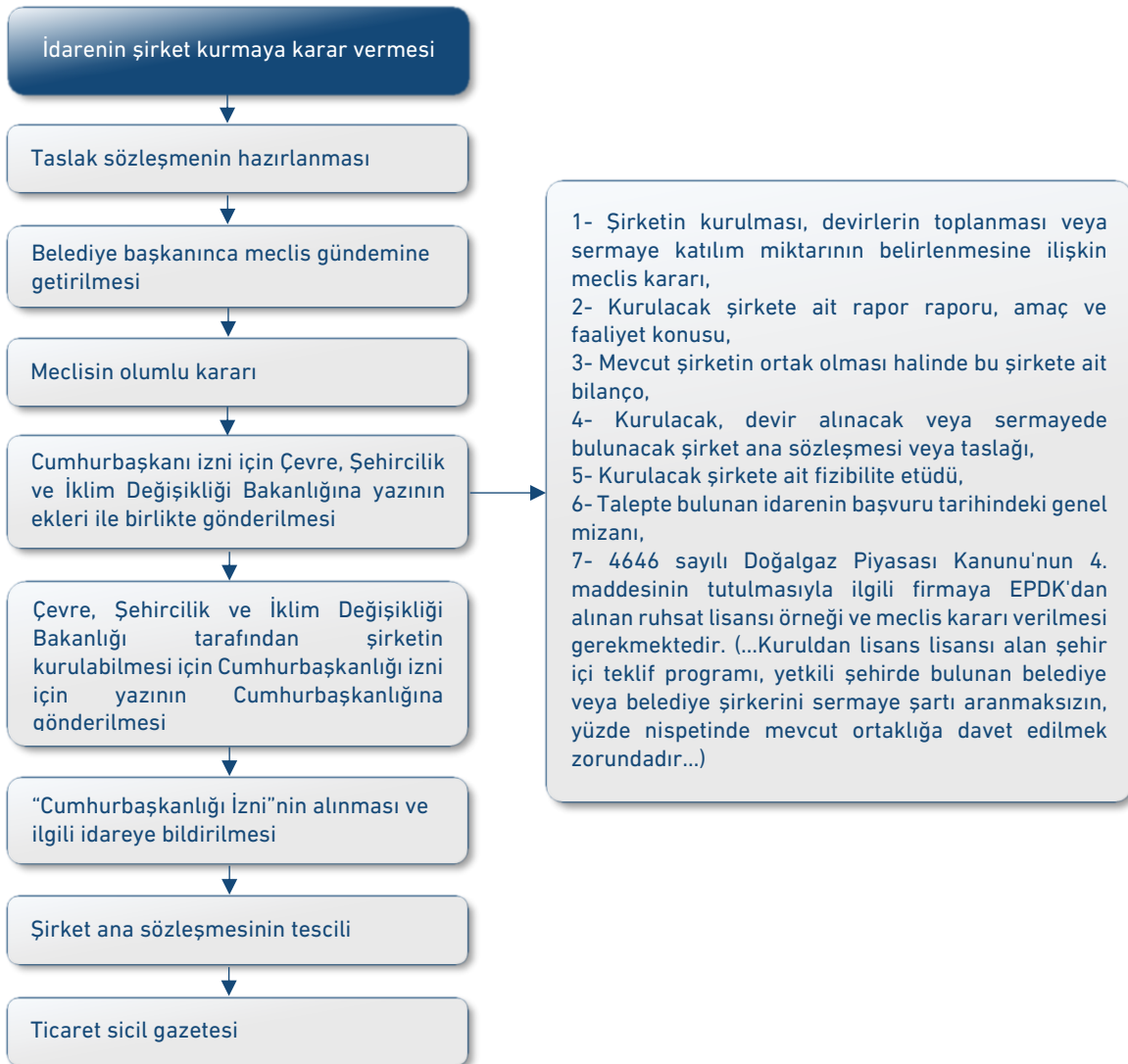
96 5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesi.

97 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi.

süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

- ❖ Belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gödürebilmektedir.

Şekil 4 Şirket Kurulmasına İlişkin Süreç

14.SOSYAL DENGİ SÖZLEŞMESİNİN DÜZENLENMESİ

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesine göre belediyeler ve bağı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilmektedir.

Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa⁹⁸ göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ile ilgili belediyede en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında sosyal denge sözleşmesi imzalanabilmektedir.

Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 01/01/2024-31/12/2025 tarihleri arasını kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme⁹⁹ çerçevesinde, 4688 sayılı Kanunun 32 nci maddesi kapsamında ödenebilecek sosyal denge tazminatı tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil $(9500 \times 1,170211 = 11.117,00 \times 1,2 = 13.340,40 \text{ TL})$) %120'sini geçemeyecektir.

Sosyal denge sözleşmesi süresince yukarıda belirtilen koşulların bozulması durumunda sözleşme kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır.

Belediye başkanları ile meclis üyeleri arasından başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler belediyede kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlileri arasında yer almadığından bunlara sosyal denge tazminatı ödenmesi mümkün değildir.¹⁰⁰

15.BELEDİYELERİN BORÇLANMASI

Belediyeler 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesinde gösterilen usul ve esaslar çerçevesinde görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla iç ve dış borçlanma yapabilirler.

❖ İç Borçlanma: 5393 sayılı Kanun kapsamında yürütölür. Bu Kanunda belirtilen tutarların üzerindeki iç borçlanmalar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı onayı ile yapabilmektedir.

❖ Dış borçlanma işlemleri ise 4749 sayılı Kanun çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütölülmektedir.¹⁰¹

98 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu 32 nci maddesi.

99 3/9/2023 tarihli ve 32298 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

100 Sayıştay Temyiz Kurulunun 22/1/2020 tarihli ve 47152 sayılı kararı.

101 Bu çalışmada, dış borçlanma konusuna değinilmemiştir.

Yapılacak borçlanmada;

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz, bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam;

- Yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı;
- Yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı onayı,

ile yapabilir.

Yukarıda belirtilen borçlanma onayına tabi olup borçlanma sınırına dahil olmayan borçlanma türleri;

- ❖ Belediye ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenmesi konusunda, 68 inci maddenin (d) bendinde öngörülen sınırlamaya bağlı olmaksızın Bakanlığın onayı ile borçlanma yapabilir. Bu amaçla yapılan borçlanmalar ihbar ve kıdem tazminatı dışında hiçbir gider için kullanılamaz.¹⁰²
- ❖ Belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddî kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınır.¹⁰³
- ❖ Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ve Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalar.¹⁰⁴

102 5393 sayılı Belediye Kanununun 12 nci maddesi.

103 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinin (f) bendi.

104 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinin (g) bendi.

Belediyeler, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları mahalli idare birlikleri ile bu idarelerin sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin borçlanma işlemlerine yönelik borçlanma limitinin hesaplanması, borç stokuna dahil edilecek ve edilmeyecek kalemler ile diğer hususlar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 12/02/2025 tarihli ve 2025/2 sayılı Genelgesinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 12/02/2025 tarihli ve 2025/2 sayılı Genelgesi.

Borçlanma Dosyasında İstenilen Evraklar

İstenilen Belge	Nereden Alınacağı / Açıklama
Hazirun cetveli	Faiz dahil borçlanma miktarı ve konusunu içeren ve belediye meclisi (mahalli idare birlikleri için birlik meclisi) üye tam sayısının en az salt çoğunluğu ile alınan karar ile toplantıya katılanları belirten hazirun cetveli,
Yetkili organ kararı	Belediye bağlı kuruluşlarınca yapılacak borçlanmalarda yönetim kurulu veya yetkili organların, şirketlerde karar almaya yetkili organların kararı,
Vergi borcu	İlgili vergi dairesinden alınan, vadesi geçmiş ibaresi bulunmayan ve yapılandırılmış borçları da içerecek toplam vergi borç miktarını gösteren belge,
SGK(4/1-a borcu – SSK)	SGK il müdürlüğü veya ilgili ilçe birimlerinden alınan, muaccel hale gelmiş ibaresi bulunmayan ve yapılandırılmış borçları da içerecek şekilde toplam 4/a borç miktarını gösteren belge,
SGK (4/1-c borcu - Emekli Sandığı)	SGK Sigorta Primleri Genel Müdürlüğünden alınan, muaccel hale gelmiş ibaresi bulunmayan ve yapılandırılmış borçları da içerecek şekilde toplam 4/c borç miktarını gösteren belge,
İller Bankası A.Ş. borcu	İller Bankası Anonim Şirketi (İLBANK) Genel Müdürlüğünden alınan ve faiz dahil Bankaya olan borçları gösteren belge,
Diğer bankalara olan borçlar	İLBANK dışındaki bankalardan alınan ve faiz dahil ilgili bankalara olan borçları gösteren belge,
Elektrik borçları	İlgili elektrik dağıtım şirketinden alınan ve elektrik borçlarını gösteren belge,
Personel ve piyasa borçları	İdarenin personel ve piyasa borcunun belirtildiği yazı,
Hazine ve Maliye Bakanlığında alınacak borç durumunu gösterir belge	4749 sayılı Kanun kapsamında, Hazine ve Maliye Bakanlığında alınan belediyenin, bağlı kuruluşun, mahalli idare birliğinin veya bunların kurdukları şirketlerin ayrı ayrı olacak şekilde borç durumunu gösterir belge,
Kalkınma Ajanslarına olan borçlar	İlgili kalkınma ajanslarından alınan ve kalkınma ajansına olan borçları gösteren belge,
DSİ'ye olan borçlar	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya ilgili biriminden alınan ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne olan borçları gösteren belge,
Doğalgaz Dağıtım Şirketlerine olan borçlar	İlgili doğalgaz dağıtım şirketinden alınan ve doğalgaz borçlarını gösteren belge,
İdarenin şirketlerine olan borçları	İdarenin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sahip olduğu şirketlerine olan borcunun belirtildiği yazı,
Tahvil ihracı ve finansal kiralama kaynaklı borçlar	İdarenin tahvil ihracı ve finansal kiralama doğan borçlarını gösteren yazı,

16.BELEDİYELERİN DENETİMİ

Belediyelerin iş ve işlemlerinin denetimi iç ve dış denetim olarak ikiye ayrılmaktadır.

16.1.İç Denetim

İç denetçiler ve teftiş kurulu daire başkanlığındaki/müdürlüğündeki müfettişler tarafından yapılmaktadır.

16.1.1.İç Denetçiler

İç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. İç denetçiler mali uygunluk ve performans denetimi yapmaktadır.

Kamu idarelerinin iç denetçi sayıları; idarelerin yerine getirmek zorunda oldukları görevler, kullandığı kaynaklar, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının özelliği, toplam personel sayısı ve denetim ihtiyacı dikkate alınmak suretiyle ve denetimin maliyeti de göz önünde bulundurularak İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ekinde yer almaktadır. Kamu kurumları mezkûr Yönetmelikte belirlenen iç denetçi sayısı dışında ihtiyaç hasıl olması halinde taleplerini İç Denetim Koordinasyon Kuruluna bildirmektedirler.

Mezkûr Yönetmelik eki “IV Mahalli İdareler” başlıklı cetvelin “B) Belediye Başkanlıkları” bölümünde belediye ve bağlı kuruluşları için belirlenen iç denetçi sayıları yer almaktadır. İlgili idareler ihtiyaçları çerçevesinde bu listelerde belirlenen sayıyı geçmemek üzere belediye meclis kararı ile iç denetçi kadrosu ihdas ederek bu kapsamda iç denetçi istihdam edebilmektedirler.

16.1.2.Müfettişler

Müfettişler idari denetim, inceleme ve soruşturma yapmaktadır. 5393 sayılı Kanunun 48 inci ve 49 uncu maddelerine göre hazırlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik çerçevesinde büyükşehir ve bağlı kuruluşlarda teftiş kurulu başkanlığı, nüfusu 100.000 ve üzeri olan il belediyeleri ile nüfusu 150.000 ve üzeri büyükşehir ilçe belediyeleri gruplarında yer alan belediyelerde teftiş kurulu müdürlüğü kurulması zorunludur.

Teftiş kurulu başkanlığı ve/veya müdürlüğü bulunan mahalli idareler mevzuata uygun olarak hazırladıkları teftiş kurulu yönetmeliklerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

Bakanlığından alınacak uygun görüşten sonra yürürlüğe koymaktadırlar. Söz konusu yönetmelik için uygun görüş alınmadan müfettiş ve müfettiş yardımcılığı alımına ilişkin süreçler yürütülememektedir. Müfettiş yardımcısı kadrosunda personel istihdamı yapılabilmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından ilk defa atama izni alınması gerekmektedir.

16.2.Dış Denetim

16.2.1.Sayıştay

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 160 ıncı maddesi gereğince belediyelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde Sayıştay genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasını yapmaktadır. Sayıştay, düzenlilik (mali denetim ve uygunluk denetimi) denetimi ve performans denetimi yapmaktadır.

16.2.2.İçişleri Bakanlığı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127 nci maddesi uyarınca merkezi idare, belediyeler üzerinde, belediye hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 260 ıncı maddesinde İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri arasında “Bakanlığın mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasını sağlamak,” hususu sayılmıştır.

17. STRATEJİK PLAN, PERFORMANS PROGRAMI, BÜTÇE, KESİN HESAP VE FAALİYET RAPORUNUN HAZIRLANMASI

17.1. Stratejik Planın Hazırlanması

Belediye başkanlarının, mahallî idareler genel seçimlerinden sonra altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plânı hazırlayıp belediye meclisine sunmaları gerekmektedir.¹⁰⁶

Mahallî idarelerin performans programları, belediye başkanları tarafından bütçe teklifleriyle birlikte yetkili organlara sunulur.

Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir. Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil etmekte olup belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

Mahallî idareler, stratejik planlarını ilgili meclisleri tarafından kabulünü müteakip bir ay içerisinde Strateji ve Bütçe Başkanlığına, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına ve Sayıştay'a elektronik nüshasıyla birlikte gönderirler.¹⁰⁷

17.2. Performans Programının Hazırlanması

Performans programı, kamu idarelerinin performans esaslı program bütçeye uygun olarak yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını, amaç, hedef ve performans göstergelerini içeren programdır.

Kamu idarelerinin performans programı hazırlama süreci, Mayıs ayı sonuna kadar üst yönetici tarafından hedef, gösterge ve faaliyetlerden sorumlu harcama birimlerine yapılacak yazılı duyuru ile başlar.

Stratejik planı bulunmayan idareler, idare bütçe tekliflerinde yer alan program sınıflandırması ve performans bilgisini içerecek şekilde performans programı hazırlar.

Mahallî idarelerin performans programları, üst yöneticileri tarafından bütçe teklifleriyle birlikte ilgili mevzuatında belirlenen tarihte yetkili organlara sunulur. Bu kurum ve idarelerin yetkili organlarında kesinleşen bütçe büyüklüklerine göre revize edilen performans programları, üst yöneticiler tarafından Ocak ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanır ve ilgili idarenin internet sitesinde yayımlanır.

¹⁰⁶ 5393 sayılı Belediye Kanununun 41 inci maddesi.

¹⁰⁷ 22/4/2021 tarihli ve 31642 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.

Mahalli idareler, kamuoyuna açıklanan performans programlarını en geç Şubat ayının sonuna kadar Strateji ve Bütçe Başkanlığına ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına elektronik ortamda gönderir.

17.3.Belediye Bütçesinin Hazırlanması

Belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir.

Belediye başkanı ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.¹⁰⁸

Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediyelerin üyesi olduğu mahalli idare birlikleri bütçe tahminlerini; On İkinci Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, idarelerin kendi stratejik plan ve performans programlarında yer alan esaslara göre hazırlamaktadırlar.

Belediye başkanı, her yıl Haziran ayının sonuna kadar stratejik plân ve performans programına uygun olarak gider bütçelerini hazırlamak üzere birimlere çağrı yapar.

Birimler gerekçeli bütçe yılı gider teklifleri ve izleyen iki yılın gider tahminleri ile ödenek cetveli ve ayrıntılı harcama programını mali hizmetler biriminin koordinasyonunda hazırlayarak hizmet gerekçesi ile birlikte Temmuz ayının sonuna kadar mali hizmetler birimine verir.

Mali hizmetler birimi, diğer birimlerden gelen gider tekliflerini birleştirip, gelir bütçesini ve izleyen iki yılın gelir tahminlerini hazırlayarak, bütçe ilke ve hedefleri doğrultusunda kurumun bütçe tasarısını oluşturur. Birimlerden gelen ayrıntılı harcama programları da dikkate alınmak suretiyle kurumun ayrıntılı harcama programı ve finansman programı hazırlanarak bütçe tasarısına eklenir.

Bütçe, gider, gelir ve finansmanın ekonomik sınıflandırması bölümlerinden oluşur.

Belediye başkanı tarafından gerekli inceleme ve düzeltme yapıldıktan sonra bütçe tasarısı, belediye ve bağlı idarelerde Ağustos ayının sonuna kadar encümene havale edilir.

Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı Eylül ayının birinci gününden önce encümene havale edilir. Encümene sunulan bütçe tasarısı ve izleyen iki yıla ait gelir ve

¹⁰⁸ 5393 sayılı Belediye Kanununun 61 inci maddesi.

gider tahminleri ile bir önceki yıla ve içinde bulunulan yıla ait (bütçe hazırlığının yapıldığı ay itibarıyla) bütçe gerçekleştirmeleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenecek şekil ve içerikte Eylül ayının ilk haftası içinde, 5018 sayılı Kanun uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı Kanun uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere Eylül ayı sonuna kadar Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirir.

Encümene havale edilen bütçe tasarısı incelenip encümen görüşü ile birlikte en geç Eylül ayının son haftası içinde belediye başkanına verilir.

Encümen tarafından görüşülerek üst yöneticiye sunulan bütçe tasarısı, büyükşehir ilçe belediyelerinde Ekim ayı toplantısında görüşülmek üzere Ekim ayının birinci gününden önce; büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyelerde ise Kasım ayı toplantısında görüşülmek üzere Kasım ayının birinci gününden önce meclise sunulur.

Bağlı idare bütçeleri de büyükşehir belediyesinin Kasım ayı toplantısında görüşülür. Birliklerde birlik tüzüğü hükümleri uygulanır.

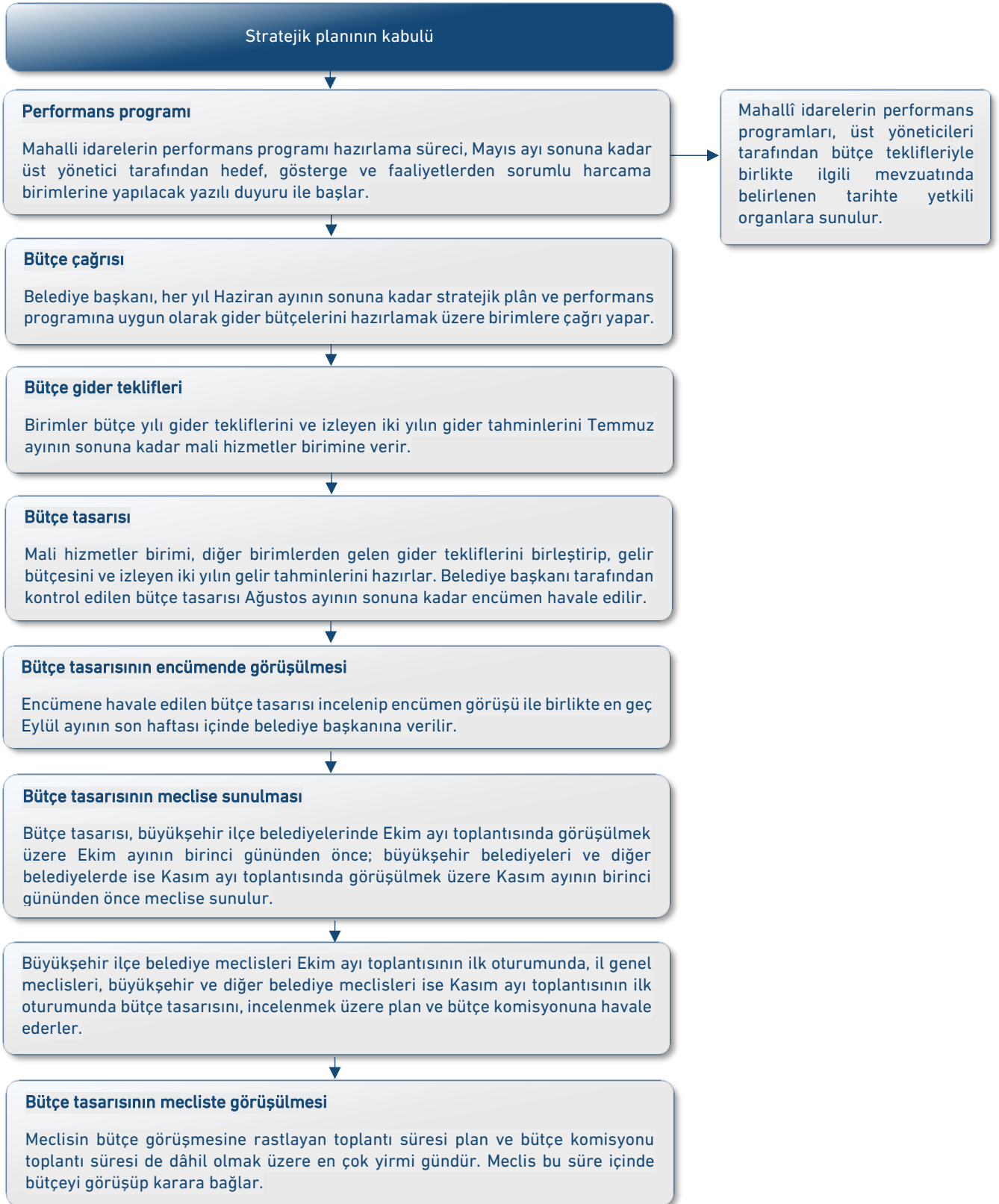
Büyükşehir ilçe belediye meclisleri Ekim ayı toplantısının ilk oturumunda, büyükşehir ve diğer belediye meclisleri ise Kasım ayı toplantısının ilk oturumunda bütçe tasarısını, incelenmek üzere plan ve bütçe komisyonuna havale ederler.

Komisyon kendisine havale edilen bütçe tasarısını beş iş gününden fazla olmamak üzere meclisin belirleyeceği süre içinde inceleyerek görüşünü içeren bir rapor düzenler ve meclise sunar.

Meclisin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi plan ve bütçe komisyonu toplantı süresi de dâhil olmak üzere en çok yirmi gündür. Meclis bu süre içinde bütçeyi görüşüp karara bağlar.¹⁰⁹

Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz. Kabul edilen bütçe, malî yılbaşından itibaren yürürlüğe girer.

109 Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin Bütçe başlıklı ikinci bölümü.

Şekil 5 Bütçenin hazırlanmasına ilişkin süreç

17.4.Kesin Hesabın Hazırlanması

Kesin hesap; mali hizmetler birimi tarafından mali yılın bitiminden itibaren hazırlanarak, belediye başkanı tarafından Nisan ayı içinde encümene sunulur. Encümen kesin hesabı en geç Nisan ayının sonuna kadar inceleyip, görüşü ile birlikte meclisin Mayıs ayı toplantısında görüşülmek üzere belediye başkanına sunar.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır. Kesin hesap meclisçe görüşülerek kabul edilir. Ancak kabul edilmeyen hususlar gerekçeleri belirtilmek suretiyle karara bağlanır. Konusu suç teşkil eden hususlar var ise meclis başkanlığınca yetkili mercilere iletilir.

Bağlı idarelerde ve birliklerde kendi özel mevzuat hükümleri uygulanır.

Büyükşehir ilçe belediyelerinin kesin hesapları ayrıca büyükşehir belediye meclisinde görüşülmez.

Kesin hesap Haziran ayının sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderilir.

17.5.Faaliyet Raporu

Belediye başkanı, 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir.¹¹⁰

Faaliyet raporu Nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.¹¹¹

Meclise belediye başkanı, katılamaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da katılamaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Ancak yıllık faaliyet

¹¹⁰ Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 26 ncı ve 27 nci maddeleri.

¹¹¹ 5393 sayılı Belediye Kanununun 56 ncı maddesi.

raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılır.¹¹²

Mahalli idarelerin stratejik plan, performans programı, faaliyet raporu ve bütçelerini göndereceği kurumlar

S.No	Gönderilecek Belge	Belediye Meclisinde Görüşüleceği Tarih	Gönderileceği Tarih	Strateji ve Bütçe Başkanlığı	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	Sayıştay Başkanlığı
1	Stratejik Plan	Mahalli idareler seçiminden itibaren 6 ay içinde meclis kabul edilmesi gerekmektedir.	Meclisçe kabul edildiği tarihten itibaren bir ay içinde	X	X	X
2	Performans Programı	Büyükşehir olan illerde ilçe belediye bütçelerin Ekim ayı ilçe meclislerinde, Kasım ayında büyükşehir meclislerinde, diğer belediyelerde Kasım ayı meclis toplantısında kabul edilmektedir.	Şubat ayı sonuna kadar	X	X	
3	Faaliyet Raporu	Nisan ayı meclis toplantısında kabul edilmesi gerekmektedir.	Nisan ayı sonuna kadar	X	X	X
4	Bütçe Tasarısı		Eylül ayının birinci gününden önce		X	
5	Bütçe	Büyükşehir olan illerde ilçe belediyelerin bütçeleri Ekim ayı ilçe meclislerinde, Kasım ayında büyükşehir meclislerinde, diğer belediyelerde Kasım ayı meclis toplantısında kabul edilmektedir.	Şubat ayı sonuna kadar	X	X	
6	Kesin Hesap	Mayıs ayı meclis toplantısında kabul edilmesi gerekmektedir.	Haziran ayı sonuna kadar			X

112 5393 sayılı Belediye Kanununun 19 uncu maddesi.

17.6.Gelir Tarife Cetvelinin Hazırlanması

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre belediyeler mezkûr Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir.¹¹³

Belediyelerin yaptıkları hizmetler karşılığında ücret almalarına ilişkin hükümler 2464 sayılı Kanunda düzenlenmiş olup konuya ilişkin olarak açıklamalar ise ilgili Genel Tebliğinde yapılmıştır. Bu kapsamda, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.¹¹⁴

113 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 nci maddesi.

114 Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 31)

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ